

Alguns reptes rellevants de l'economia catalana en la propera dècada: nova economia i capital humà.

Josep Oliver i Alonso

Josep Oliver i Alonso, Catedràtic d'Economia Aplicada. Universitat Autònoma de Barcelona.

*Alguns reptes rellevants de l'economia catalana en la propera
dècada: nova economia i capital humà*

©Josep Oliver i Alonso

*Edita: Fundació Rafael Campalans
Via Laietana, 38
08003 Barcelona
Tel. 93 319 54 12
Fax 93 319 98 44
e-mail: fundacio@fundaciocampalans.com
[www:fundaciocampalans.com](http://www.fundaciocampalans.com)*

Impressió: Anagrafic, S.L. - Tel. 93 372 32 62

ISSN: 1138-4514

Dipòsit legal: B-47.542-97

Sumari

Introducció.	5
1. La dinàmica del mercat de treball català a la segona part dels noranta.	9
1.1. L'estructura de l'ocupació a l'inici del nou segle: estem a les portes de la nova economia?.	9
1.2. La dinàmica de l'ocupació en l'actual fase expansiva: millora moderada dels sectors de més valor afegit.	13
2. La productivitat de l'economia catalana i les seves darreres modificacions: perdem posicions realment?.	22
2.1. La productivitat aparent del treball i el seu creixement.	22
2.2. El pes de Catalunya a Espanya a la segona part dels noranta: front el guany de Madrid, estabilitat catalana.	26
3. Capital humà a Catalunya a final del S. XX: baixa qualificació i profunds desequilibris de formació.	28
3.1. L'stock de capital humà català en una perspectiva europea i espanyola.	28
3.2. L'estructura ocupacional i els efectes demogràfics.	32
4. Demanda de treball i canvi demogràfic: les tensions dels propers deu anys.	34
4.1. Els canvis demogràfics operats.	34
4.2. Les tensions en el mercat de treball dels propers anys: de l'excés d'oferta de treball a la seva escassetat relativa.	37
5. Conclusions.	40
Annex estadístic.	43

Introducció.

L'economia catalana ha presentat en aquest darrer cicle expansiu (encetat a la segona meitat de 1994 i que es perllonga fins l'actualitat, amb més de 80 mesos d'expansió) uns registres francament molt positius (amb una taxa de creixement mitjana situada per sobre el 3%). Al mateix temps, i ja des d'immediatament abans d'aquesta expansió, el sector exterior del Principat, impulsat per un ampli conjunt de factors positius (devaluació de la pesseta, reducció dels costos financers i laborals, moderació dels preus interns fins el 1998 i auge de la inversió productiva) ha presentat uns augments insòlits en les seves exportacions a la resta d'Europa i del món. Juntament amb aquests favorables elements, l'ocupació ha experimentat uns augments difícilment esperables a l'inici del cicle expansiu que estem vivint.

Aquest triple èxit productiu, exportador i de creació d'ocupació constitueix el marc en el que cal inscriure l'anàlisi d'alguns elements menys afalagadors pel nostre immediat, i mediat, futur. En efecte, i com més avall s'analitza extensament, a aquestes llums del creixement cal contraposar-hi altres elements menys positius que suggereixen que els actuals èxits de la nostra economia podrien córrer perill en la dècada en la que ara ens endinsem. El tema d'aquesta jornada (**Una estratègia econòmica per a Catalunya davant dels reptes de la nova economia**) abasta un ampli conjunt d'aspectes i, des del punt de vista macroeconòmic, alguns d'especialment rellevants i que introdueixen una certa dosis de cautela en relació a un anàlisi massa optimista de la situació actual, poden ser objecte d'anàlisi.

Tot i que un ampli conjunt d'elements mereixerien una anàlisi més detallada per detectar els **punts forts i febles** de la nostra economia (més avall es detallen alguns dels que, des del meu punt de vista, poden trobar-se entre aquells amb més rellevància), en uns moments de canvi tècnic com els actuals i atesa la situació relativa de Catalunya en relació a la resta d'Europa probablement l'element **més determinant de la futura dinàmica econòmica del Principat és el del seu stock de capital humà**. Les relacions entre creixement econòmic i capital humà han estat ben detallades per la literatura econòmica i no és aquest el lloc en el que cal aprofundir sobre les mateixes. A efectes del que aquí interessa valgui la presumpció que **sigui quin sigui l'abast de la nova economia en el futur, l'èxit dels diferents països passarà indefectiblement per la qualificació de la mà d'obra**, per la seva capacitat per integrar processos tecnològics creixentment sofisticats.

A més a més, parlar de **nova economia** sense tenir una radiografia més precisa de **fins a quin punt la nostra economia actual és menys o més 'vella'** constitueix, des del meu punt de vista, un exercici un tant estèril. El conjunt de factors

macroeconòmics que defineixen la nova economia es poden resumir sinòpticament en **un important augment de la productivitat del treball, molt per sobre el que havia estat tradicional en les darreres dècades**. Des d'aquest punt de vista, l'exemple dels EUA és el més paradigmàtic: amb un creixement mitjà de la productivitat del treball escassament superior a l'1% en el llarg període que s'escola des de principi dels setanta a 1995, des d'aquest darrer any va engegar un canvi molt notable, amb **increments de la productivitat situats al llindar del 3%**, una xifra certament insòlita.

Juntament amb aquest increment de la productivitat aparent del treball, l'altre element característic de la nova economia ha estat la **forta expansió dels sectors de telecomunicacions i informàtic**, tant de la **producció en aquests com, en especial, de la inversió en les TIC** (tecnologies de la informació i de la comunicació). Els canvis en **l'estructura i el nivell absolut de costos** que aquestes inversions han provocat estan en la base, si més no parcialment, dels importants increments de beneficis que les empreses nord-americanes han experimentat en els darrers anys.

En definitiva, **increment de la productivitat del treball, auge de la inversió en les TIC i increment de la producció dels sectors informàtics i de telecomunicacions** constitueixen les premisses bàsiques sobre les que s'estructura el que es coneix amb el nom de **nova economia**.

Tanmateix, una diagnosi acurada dels reptes als que s'enfronta l'economia catalana en els propers anys i en el context de canvi tècnic accelerat i dels elements darrerament apareguts relatius a la nova economia hauria de tenir en compte una constel·lació de factors més àmplia que els estrictament vinculats de forma més directa a la nova economia. Entre els més rellevants, cinc crec que mereixen una especial consideració: els problemes (actuals i futurs) d'integració social, el model de creixement econòmic-territorial, tant intern com en relació a la resta d'Espanya i del món, alguns elements definidors de la base econòmica del país (multinacionals i grandària empresarial, especialment rellevants en parlar de capacitat d'innovació) i, finalment, els que afecten més directament al mercat de treball i que constitueixen la base sobre la que poden articular-se alguns elements de la nova economia (productivitat aparent del treball, qualificació de la mà d'obra i problemes demogràfics).

En primer lloc, els reptes plantejats en termes **d'integració i convivència social**. Tot i que pot semblar que aquest element es troba relativament lluny de les bases sobre les que se sustenta la nostra economia, en els propers anys la immigració vinculada als profunds desequilibris demogràfics del país posarà sobre la taula dels factors a resoldre de forma més peremptòria el de la integració. A més a més,

recents estudis sobre la distribució de la renda a Catalunya suggereixen que a casa nostra aproximadament unes 500.000 llars es troben vivint en situacions d'extrema pobresa, sigui quina sigui la línia de pobresa adoptada. Dificilment un país que volem modern i solidari pot permetre la continuïtat de situacions similars. Addicionalment, l'intens procés de sortida de residents de renda mitjana i alta de les ciutats grans i intermèdies del país vers les perifèries més espaioses està començant a produir una certa polarització en el si d'aquelles ciutats (tal i com ho han posat de manifest alguns alcaldes de diversos municipis de l'àrea metropolitana de Barcelona).

L'avenç en la resolució d'aquest triple repte té, lògicament, conseqüències importants en relació a les finances públiques i, per tant, qualsevol estratègia de futur econòmic del país ha d'integrar aquests aspectes en la diagnosi i en les propostes de solució. En definitiva, aquest aspecte cal considerar-lo tant des del punt de vista estrictament de justícia distributiva com, també, en relació als desajustos socials i de mercat de treball que la no resolució d'aquests elements pot comportar. Per exemple, un important col·lectiu d'aquestes famílies sota el llindar de pobresa està constituït per llars on tots els seus membres estan aturats o famílies monoparenterals (regides per dones). Com més avall s'argumenta, les necessitats creixents de mà d'obra de l'economia catalana en la propera dècada fan especialment peremptori que ningú que vulgui entrar en el mercat de treball quedi exclòs d'ell per manca de l'adequada qualificació. Des d'aquest punt de vista, la lluita contra l'exclusió social d'aquests col·lectius (o dels immigrants) cal entendre-la tant des del punt de justícia distributiva com des del més directament vinculat a les necessitats del mercat de treball.

Un segon bloc de temes especialment rellevants per a aquella diagnosi fa referència al **model territorial del Principat** expressiu de les relacions internes del país, de les que, com a mínim caldria aprofundir en el canvi de model urbà i l'accentuació del creixement en determinades àrees. Aquesta reflexió s'emmarca en una llarga tradició de debat sobre el paper i les transformacions de l'àrea metropolitana de Barcelona, tot i que l'èmfasi que s'ha efectuat sobre la resta del país ha estat menys intens. Addicionalment, i superant la dinàmica urbana, els eixos de màxim creixement del país en la dècada passada (al voltant de la costa des del Baix Penedès al Gironès, bàsicament) suggereixen una polarització creixent de la renda en el territori que hauria també de formar part d'aquella diagnosi inicial.

En tercer lloc, capítol apart mereixen les **relacions exteriors de Catalunya**, tant amb la resta d'Espanya com amb la resta del món. Treballs recents indiquen canvis importants en la posició de Catalunya en relació a la resta d'Espanya (reducció del pes de les nostres vendes i augment important de les nostres compres), que apunten a que el paper motor de Catalunya en el conjunt de l'Estat es vehicula tant mitjançant les nostres exportacions internacionals com, i potser més especialment,

mitjançant l'arrossegament que efectua el Principat de l'activitat econòmica d'altres regions espanyoles. Des d'aquest punt de vista, tot apunta a que juntament amb la tradicional visió de les nostres relacions amb Espanya (saldo comercial favorable i saldo fiscal negatiu) caldria afegir els elements d'arrossegament que Catalunya efectua de la resta del país, així com el paper subministrador de divises que efectua la resta d'Espanya per finançar el saldo (el dèficit català de mercaderies exterior es compensa parcialment via turisme del Principat i, parcialment, mitjançant transferències de divises obtingudes per la resta d'Espanya).

L'especialització productiva implícita en les relacions econòmiques amb Espanya i l'èxit exportador internacional, en quart lloc, està estretament vinculada a **alguns elements definidors de la base econòmica** del país i, més especialment, a la presència de les empreses multinacionals, la grandària empresarial i la capacitat d'innovació i de canvi tècnic. Darreres investigacions suggereixen que, en el context espanyol si més no, l'especialització de la indústria en les darreres fases de la producció en massa, més que no en el disseny de producte o de procés, està comportant una desqualificació de la mà d'obra. Des d'aquest punt de vista, els processos de *catching-up* tecnològic no semblen ser ni automàtics ni lineals. Probablement, els problemes que té la nostra economia per absorbir la població més qualificada (vid. més avall) tenen que veure amb aquesta especialització en les fases més vinculades al muntatge que al disseny. Per exemple, el darrer programa del Ministeri de Tecnologia per a la recuperació de doctors en l'exterior (el Ramon y Cajal) que ha estat molt ben acollit per les universitats i centres públics de recerca, pot ser contemplat de forma menys positiva com expressió de la incapacitat del sector privat per demandar qualificacions elevades.

Finalment, un darrer element mereix una anàlisi més detallada, ja que s'insereix més directament en el contingut d'aquesta jornada, davant dels reptes de la nova economia. Ens referim a la **qualificació de la mà d'obra i la seva productivitat**, factor que actua de forma transversal definint, si més no parcialment, algun dels punts anteriors. Com s'ha comentat anteriorment, els **augment de la productivitat aparent del treball** són, probablement, l'element definitori més clar de la nova economia. Per tant, sembla prou adient dedicar aquesta reflexió a analitzar **quina és la situació de partida de la nostra economia en relació a la qualificació de la mà d'obra i la seva productivitat, quins han estat els canvis operats en l'actual fase expansiva i quines tendències es dibuixen**. És, doncs, per la seva característica més bàsica per la que en les pàgines que segueixen es tracta aquest aspecte de forma més detallada, subministrant alguns elements definidors de la situació actual, del que ha succeït en la segona part dels noranta i del que previsiblement pot acabar passant en la propera dècada.

1. La dinàmica del mercat de treball català durant la segona part dels noranta.

1.1. L'estructura de l'ocupació a l'inici del nou segle: estem a les portes de la nova economia?.

Un primer fet estilitzat a retenir de la nostra economia és el de la seva especialització ocupacional. Segons les darreres dades disponibles (vegeu en la taula 1 les dades de l'EPA segon trimestre del 2000) Catalunya presenta una clara especialització en l'ocupació industrial (un 26,5% del total), molt per sobre la mitjana espanyola (18,7%), tot i que per sota el pes del País Basc (28,5%). Atès que els pesos dels sectors primari, energètic i de la construcció no són notablement diferents als de Madrid o del País Basc (2,7, 0,7 i 1,7% pel primari, 0,8, 1,3 i 0,6% per l'energia i 9,3, 9,5 i 9,1% per la construcció), aquest major pes industrial reflecteix bàsicament una menor proporció del terciari. Aquest, que aporta un 60,7% del total de l'ocupació, se situa per sota la mitjana espanyola i, en especial, de Madrid (73,1%), tot i que a un nivell prou similar al del País Basc (60,1%). Tanmateix, cal destacar que la situació relativa de Catalunya és marcadament menys positiva en els serveis socials (AA.PP., educació i sanitat), amb pesos clarament per sota de qualsevol de les àrees considerades.

Aquesta visió agregada amaga, tanmateix, diferències subsectorials especialment rellevants en termes de valor afegit. En efecte, i pel que fa a la indústria (vegeu taules 2 i 3) mentre que Catalunya **presenta una ocupació industrial en indústries de baix valor afegit proper a una tercera part del total**, aquest pes se situa notablement per sota tant a Madrid com al País Basc. Dit en altres termes, **que a Madrid i el País Basc el pes de l'ocupació en sectors industrials de mitjà i elevat valor afegit (75 i 83%, respectivament) se situa força per sobre Catalunya (65%)**.

Igualment, en el cas dels **serveis productius i personals** el pes de l'ocupació en sectors de més valor afegit és força superior a Madrid i, també, al País Basc. Així, **del conjunt dels serveis productius i personals Catalunya els més productius (descomptant la proporció del comerç, hosteleria, serveis personals, activitats recreatives i associatives i servei domèstic) representen vora el 40% del total, uns deu punts menys que Madrid**, tot i que lleugerament per sobre el País Basc.

Taula 1. Ocupació per branques productives. 2000.

Valors absoluts i pesos en percentatge.

	Catalunya A	Madrid B	País Basc C	Resta CC.AA. D	Espanya E=A+D
A. Valors absoluts					
Sector primari	66,843	17,331	13,495	925,477	992,320
Total indústria i energia	672,609	331,460	235,079	2,195,295	2,867,904
Energia	18,769	25,435	5,217	148,047	166,816
Indústria	653,840	306,025	229,862	2047,248	2,701,088
Construcció	229,721	189,552	73,402	1,348,741	1,578,462
Total serveis	1.498.568	1.464.450	485.310	7.512.276	9.010.844
Productius i personals	1.122.997	1.059.683	348.884	5.317.890	6.440.887
Socials	375.571	404.767	136.426	2.194.386	2.569.957
Total	2.467.741	2.002.794	807.285	11.981.789	14.449.530
B. Pesos					
Sector primari	2,7	0,9	1,7	7,7	6,9
Total indústria i energia	27,3	16,5	29,1	18,3	19,8
Energia	0,8	1,3	0,6	1,2	1,2
Indústria	26,5	15,3	28,5	17,1	18,7
Construcció	9,3	9,5	9,1	11,3	10,9
Total serveis	60,7	73,1	60,1	62,7	62,4
Productius i personals	45,5	52,9	43,2	44,4	44,6
Socials	15,2	20,2	16,9	18,3	17,8
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Font: Elaboració pròpia a partir EPA (2on trimestre).

Globalment, els sectors que poden considerar-se **d'elevat i mitjà valor afegit** tant a la indústria¹ com dels serveis productius i personals² representen un total 866.000 treballadors el 2000, **per sota el 49%, vora 7 punts per sota l'estructura ocupacional de Madrid i el País Basc.**

- 1 Les de baix valor afegit inclouen les indústries alimentàries; del tèxtil, cuir i confecció; de la fusta i mobles i altres ind. manufactureres. Les de valor afegit intermedi: les indústries del paper i arts gràfiques, cautxú i plàstics, metal·lúrgia i productes metàl·lics i material de transport. Finalment, les d'elevat valor afegit incorporen la indústria química, maquinària i màquines d'oficina i ordinadors i maquinària elèctrica i no elèctrica i instruments de precisió.*
- 2 En els serveis productius i personals (exclosos els ofertats per les AA.PP. i la sanitat i educació privades) els subsectors de baix valor afegit inclouen el comerç, l'hosteleria, les activitats associatives i recreatives, els serveis personals i el servei domèstic. De la seva banda, els de valor afegit intermedi, incorporen els transport, les immobiliàries i lloguers i altres activitats empresarials. Finalment, amb un valor afegit elevat es consideren els subsectors de correus i telecomunicacions, finances i informàtic i I+D.*

Taula 2. Pes de l'ocupació als sectors industrials i als de serveis productius i personals. 2000.

En percentatge sobre el total de les indústries (exclosa energia) i el total dels serveis productius i personals.

	Catalunya	Madrid	País Basc	Espanya
Indústria				
1. Baix valor afegit ¹	230,235	76,351	38,159	1,070,068
2. Mitjà valor afegit ²	261,127	131,908	137,924	1,128,834
3. Elevat valor afegit ³	162,479	97,766	53,778	502,188
4=2+3	491,362	208,259	176,083	2,198,902
5=1+2+3. Total indústria	653,841	306,025	229,861	2,701,090
<hr/>				
1. Baix valor afegit ¹	35.2	24.9	16.6	39.6
2. Mitjà valor afegit ²	39.9	43.1	60.0	41.8
3. Elevat valor afegit ³	24.8	31.9	23.4	18.6
4=2+3	64,8	75,1	83,4	60,4
5=1+2+3. Total indústria	100.0	100.0	100.0	100.0
<hr/>				
Serveis				
6. Baix valor afegit ⁴	680,479	525,935	219,857	4,174,814
7. Valor afegit intermedi ⁵	304,793	325,713	91,056	1,559,308
8. Elevat valor afegit ⁶	137,724	208,036	37,972	706,766
9=7+8	442,517	533,749	129,028	2,266,074
10=6+7+8. Serveis prod.	1,122,996	1,059,684	348,885	6,440,888
<hr/>				
6. Baix valor afegit ⁴	60.6	49.6	63.0	64.8
7. Valor afegit intermedi ⁵	27.1	30.7	26.1	24.2
8. Elevat valor afegit ⁶	12.3	19.6	10.9	11.0
9=7+8	39,4	50,4	37,0	35,2
10=6+7+8. Serveis prod.	100.0	100.0	100.0	100.0
<hr/>				
Total indústria i serveis productius i personals				
11=1+6	910,714	602,286	258,016	5,244,882
12=2+7	565,920	457,621	228,980	2,688,142
13=3+8	300,203	305,802	91,750	1,208,954
14=12+13	866,123	763,423	320,730	3,897,096
Total ind.+ serveis prod.	1,776,837	1,365,709	578,746	9,141,978
<hr/>				
11=1+6	51.3	44.1	44.6	57.4
12=2+7	31.8	33.5	39.6	29.4
13=3+8	16.9	22.4	15.9	13.2
14=12+13	48.7	55.9	55.4	42.6
Total ind. i serveis prod.	100.0	100.0	100.0	100.0

1. Alimentàries, tèxtil, cuir i confecció, fusta i mobles i altres ind. manufactureres. 2. Paper i arts gràfiques, cautxú i plàstics, metal·lúrgia i productes metàl·lics i material de transport. 3. Química, maquinària i màquines d'oficina i ordinadors i maquinària elèctrica i no elèctrica i instruments de precisió. 4. Comerç, hosteleria, activitats associatives i recreatives, serveis personals i servei domèstic. 5. Transport, immobiliàries i lloguers i altres activitats empresarials. 6. Correus i telecomunicacions, finances i informàtic i I+D.

Font: elaboració pròpia a partir d'INE (EPA 2on trimestre).

En resum, **l'actual estructura de l'ocupació a Catalunya** no suggereix una economia que pugui afrontar amb èxit els reptes que planteja la nova economia. En especial, **la concentració de la seva ocupació en sectors de baix o mitjà valor afegit** apunta a una **estructura productiva més bolcada**, en el cas industrial, **en les tasques de muntatge que no de disseny de producte o procés**.

Des d'aquest punt de vista, **és especialment preocupant l'elevada concentració de l'ocupació industrial en sectors de baix valor afegit**, que ultrapassen **una tercera part de tota l'ocupació de la indústria** (un total de 230.000 llocs de treball). Així, sectors **tan poc vinculats a la nova economia** com les indústries del **tèxtil**, cuir i confecció (amb un 15% del total de l'ocupació industrial) i les **alimentàries** (amb vora el 12% del total), juntament amb la **fusta** i moble (2,5%) i **altres indústries** manufactureres (6%) aporten **aproximadament un 35% de tota l'ocupació industrial el 2000**. De la seva banda, **vora un 40% de l'ocupació es troba en indústries de valor afegit intermedi** (amb uns 261.000 llocs de treball el 2000), amb pesos relatius dels principals subsectors molt similars: material de transport (amb un 9,4%), cautxú i plàstics (9%), productes metàl·lics (9%), paper i arts gràfiques (8,8%) i metal·lúrgia (3,8%).

Finalment, **solament una quarta part de l'ocupació industrial pot considerar-se vinculada a indústries de relativament elevat valor afegit** (amb uns 162.000 llocs de treball el 2000), tot i que la nostra especialització **més en la producció que en el disseny** tampoc permet extreure'n conseqüències massa afalagadores sobre la nostra competitivitat futura. En efecte, el pes de la indústria química (8,6% de l'ocupació industrial) és prou important en aquest grup de subsectors, i en aquest la nostra aportació en termes d'innovació de procés o de producte és molt limitada. Parcialment, el mateix es pot dir de la construcció de maquinària no elèctrica, maquinària d'oficines i ordinadors (9,7%) i de la maquinària elèctrica i el material electrònic (6,6%) on la presència de grans empreses multinacionals en alguns productes domina el sector.

Si aquesta situació no és bona pel que fa a la indústria, **ho és menys en relació als serveis**. En aquests, el **domini dels de menys valor afegit és aclaparador**, representant la suma del comerç (34%), la hosteleria (12,7%), les activitats associatives i recreatives (5,6%), els serveis personals (2,9%) i el servei domèstic (5,3%) aproximadament **dues terceres parts del total de l'ocupació dels serveis productius i personals**, amb més de 680.000 llocs de treball. De la seva banda, els serveis **amb valor afegit intermedi** aporten uns 305.000 ocupats, un **27% del total de l'ocupació terciària**, generats per les altres **activitats empresarials** (amb un 14,9%), pels serveis de **transport** (10,1% del total de l'ocupació terciària productiva) i les **immobiliàries** (2,1%). Finalment, **solament un 12% de tota l'ocupació terciària es concentra en branques d'elevat valor**

afegit (amb uns 137.000 ocupats): **telecomunicacions i correus** (3,5%), **finances** (6,8%) i **I+D i informàtica** (2%).

Observi's que inclusiu en aquest reduït grup terciari d'elevat valor afegit **les branques pròpiament de la nova economia representen una aportació molt escassa**, ja que ni els serveis financers ni els de correus i parcialment telecomunicacions poden considerar-se de la nova economia.

1.2. La dinàmica de l'ocupació en l'actual fase expansiva: millora moderada dels sectors de més valor afegit.

En termes dels registres en la creació de nova ocupació (taula 3), els resultats aconseguits per Catalunya en l'actual fase expansiva (1995-2000) corresponen a la segona part dels noranta han estat notablement menys positius que la resta del país i, en especial, molt per sota dels aconseguits per Madrid. En efecte, amb un **augment absolut de vora 350.000** nous llocs de treball entre el segon trimestre del 1995 i el del 2000, Catalunya va **aconseguir incrementar la seva ocupació en un 16,5%, lluny del 25,1% de Madrid**³. Aquest ritme de creixement també ha estat **inferior al del País Basc (19,6%)**.

3 *Que tot i presentar un volum d'ocupació en el 1995 de mig milió de persones inferior al català, amb 1,6 milions front els 2,1 del Principat ha assolit un augment absolut superior, per sobre les 400.000 persones.*

Taula 3. Dinàmica de l'ocupació. 1995-2000.

Estructura relativa, taxa de canvi del període i aportació al total del creixement de l'ocupació en percentatge.

	Catalunya A	Madrid B	País Basc C	Resta CC.AA. D	Espanya E=A+D
Estructura relativa (1995)					
Sector primari	3,3	0,9	3,4	10,6	9,3
Total indústria i energia	29,0	17,4	29,4	18,9	20,7
Energia	1,3	1,3	1,0	1,4	1,4
Indústria	27,7	16,1	28,3	17,6	19,3
Construcció	8,6	8,1	8,5	9,7	9,5
Total serveis	59,1	73,7	58,7	60,8	60,5
Productius i personals	43,8	50,1	41,4	42,9	43,1
Socials	15,3	23,6	17,3	17,9	17,4
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Canvi (valors absoluts)					
Sector primari	-2.431	2.713	-9.689	-124.264	-126.695
Total indústria i energia	58.279	53.140	36.855	319.239	377.517
Energia	-8.565	4.410	-1.845	10.972	2.407
Indústria	66.844	48.730	38.700	308.267	375.110
Construcció	47.491	60.517	15.838	391.832	439.324
Total serveis	245.638	284.855	89.212	1.486.302	1.731.940
Productius i personals	194.263	257.659	69.680	1.065.187	1.259.450
Socials	51.375	27.196	19.532	421.115	472.490
Total	348.979	401.226	132.215	2.073.108	2.422.087
Creixement					
Sector primari	-3,5	18,6	-41,8	-11,8	-11,3
Total indústria i energia	9,5	19,1	18,6	17,0	15,2
Energia	-31,3	21,0	-26,1	8,0	1,5
Indústria	11,4	18,9	20,2	17,7	16,1
Construcció	26,1	46,9	27,5	40,9	38,6
Total serveis	19,6	24,1	22,5	24,7	23,8
Productius i personals	20,9	32,1	25,0	25,0	24,3
Socials	15,8	7,2	16,7	23,7	22,5
Total	16,5	25,1	19,6	20,9	20,1
Aportació al creixement total					
Sector primari	-0,7	0,7	-7,3	-6,0	-5,2
Total indústria i energia	16,7	13,2	27,9	15,4	15,6
Energia	-2,5	1,1	-1,4	0,5	0,1
Indústria	19,2	12,1	29,3	14,9	15,5
Construcció	13,6	15,1	12,0	18,9	18,1
Total serveis	70,4	71,0	67,5	71,7	71,5
Productius i personals	55,7	64,2	52,7	51,4	52,0
Socials	14,7	6,8	14,8	20,3	19,5
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EPA, 2on trimestre).

A més a més, sectorialment **aquests menors increments ho han estat en tots els sectors productius rellevants**, amb la inclusió de la **indústria**. En efecte, probablement és en aquest sector on sorprèn més la **pèrdua d'empenta relativa del Principat en relació a Madrid i el País Basc**, ja que mentre el nostre teixit industrial ha augmentat la seva ocupació **d'un migrat 11,4% entre el 1995 i el 2000, Madrid i el País Basc ho han fet a ritmes molt superiors, amb taxes del 18,9 i del 20,2%, respectivament**. Des d'aquest punt de vista, cal indicar que el menor creixement de l'ocupació en la indústria catalana no ho ha estat solament en relació a aquestes dues comunitats autònomes sinó, també, **en relació al conjunt d'Espanya**, que ha presentat millores relatives de l'ocupació industrial força per sobre les del Principat (16,1 front l'11,4% esmentat).

Adicionalment, **ha continuat la pèrdua relativa de l'ocupació industrial en el total**, ja que la seva taxa d'avenç (l'esmentat 11,4%) se situa notablement per sota el 16,5% de mitjana del conjunt de l'economia del Principat. Tot i que aquesta pèrdua no té necessàriament que implicar un retrocés en relació a la capacitat competitiva de l'economia del Principat ja que apunta a **possibles millores en la productivitat**, com posteriorment s'analitza més avall, aquesta **menor expansió industrial no ha vingut acompanyada de millores en la productivitat per persona ocupada a la indústria**, element que introdueix un factor de preocupació més seriosa sobre el nostre futur industrial.

Igualment, en el conjunt del **terciari** el creixement de l'ocupació a la nostra economia ha estat **inferior al del conjunt espanyol** en especial en l'àmbit dels serveis productius i personals on la predominança de Madrid en quan a guanys ha estat excepcional (Catalunya va augmentar la seva ocupació en aquest subsector d'un 21,8% mentre Madrid ho va fer en un 36,8%).

Finalment, en termes de les aportacions relatives dels diferents subsectors al creixement de l'ocupació total es destaca (taula 3) com **la indústria, que pesava un 27,7% de tota l'ocupació a Catalunya en el 1995 només va generar un 19,2% de tota l'ocupació total**. Aquest mateix procés és el que va experimentar l'ocupació del sector públic i altres serveis no adreçats a la venda, tot i que amb menor magnitud, ja que va aportar vora un 15% de l'ocupació amb un pes sobre el total d'aquesta el 1995 situat lleugerament per sobre. D'aquesta manera, el **ja tradicional més baix pes dels serveis socials a Catalunya** (15,3% del total de l'ocupació el 1995 front el 17,4% d'Espanya o el 23,6% de Madrid) s'ha accentuat en aquesta darrera fase expansiva.

En un sentit contrari es van moure tant els serveis productius com, en especial, la construcció. Així, mentre aquesta darrera que solament representava un **8,6% del total de l'ocupació el 1995 va aportar el 13,6% del creixement**

de l'ocupació, els serveis productius i personals (amb un 43,8% del total) van generar també un total d'ocupació notablement per sobre la seva participació relativa, fins assolir **aproximadament la meitat de tot el creixement de l'ocupació** (55,7%). En canvi, **al País Basc l'aportació industrial al creixement de la seva ocupació va excedir la del seu pes inicial** (ha generat el 29,3% de tota la nova ocupació amb un pes el 1995 del 28,2%) i a **Madrid** aquest procés ha tingut lloc, de forma encara més accentuada que a Catalunya, **en el sector dels serveis productius i personals** (que d'aportar un 50,1% el 1995 van generar el 60,7% de tota la nova ocupació).

En resum, una **creació d'ocupació centrada majoritàriament en els serveis productius i personals** (més del 55%) i en la **construcció** (vora un 14%), amb pèrdues en la indústria, l'energia i, en especial, **els serveis socials** (ensenyament i sanitat juntament amb AA.PP.).

Davallant a una anàlisi subsectorial més detallada (taula 4, vegeu a les taules 20,21 i 22 de l'annex una comparació amb Madrid, el País Basc i Espanya), al Principat **cinc subsectors expliquen més del 50% de tota la nova ocupació del període 1995-2000**. Entre d'ells destaca en especial el **d'altres activitats empresarials, que aporta més del 18% de tota la nova ocupació (més de 63.000 llocs de treball)** quan **solament representava el 4,9% del total de l'ocupació el 1995**. En segon lloc, la **construcció** ja esmentada. En tercer terme, **l'ensenyament (privat i públic)**, explicant el 7,7% de tota la nova ocupació (quan representava el 4,8% del total el 1995). En quart lloc, el **comerç** (amb un 6,4%), força per sota la seva aportació al total de l'ocupació l'any base (quan s'acostava al 17%) i, finalment, **l'hosteleria**, amb una aportació prou similar al seu pes (vora un 6%).

Taula 4. Creixement de l'ocupació per subsectors a Catalunya. 1995-2000.

Canvi del període en valors absoluts i en percentatge i taxa de creixement 1995-2000 en percentatge. Ordre decreixent per importància de l'aportació al canvi i per creixement total.

	Valor	Pes	Acum.		Creixement
Altres act. empresarials	63.290	18,1	18,1	Metal·lúrgia	67,5
Construcció	47.491	13,6	31,7	Informàtica, I + D	61,5
Ensenyament (priv./pub.)	26.752	7,7	39,4	Altres activitats empresarials	60,7
Comerç	25.175	7,2	46,6	Correus i telecomunicacions	60,1
Hosteleria	22.300	6,4	53,0	Activitats assoc./ recreatives	44,2
Activitats assoc./ recreatives	19.304	5,5	58,5	Immobiliàries	42,9
Serveis financers	18.966	5,4	64,0	Maq., màq. oficina/informàtica	34,1
Maq., màq. ofic./informàtica	16.081	4,6	68,6	Finances	33,1
Ind. alimentàries	15.995	4,6	73,2	Ind. alimentàries	26,6
Correus i telecomunicacions	14.805	4,2	77,4	Ensenyament (privat i públic)	26,2
Sanitat pública i privada	14.304	4,1	81,5	Construcció	26,1
Transports	12.841	3,7	85,2	Mobles i altres indústries	26,1
Serveis AA.PP.	10.319	3,0	88,1	Hosteleria	18,5
Metal·lúrgia	9.888	2,8	91,0	Transports	12,8
Informàtica, I + D	8.385	2,4	93,4	Sanitat pública i privada	11,3
Mobles i altres indústries	8.126	2,3	95,7	Paper i arts gràfiques	11,3
Immobiliàries	7.116	2,0	97,8	Cautxú i plàstics	11,1
Cautxú i plàstics	5.862	1,7	99,4	Serveis AA.PP.	10,8
Paper i arts gràfiques	5.818	1,7	101,1	Maq. i mat elèctric i electrònic	10,3
Maq., mat. elèctric i electrònic	4.008	1,1	102,2	Fusta i mobles	10,2
Material de transport	3.517	1,0	103,3	Comerç	7,1
Servei domèstic	2.598	0,7	104,0	Material de transport	6,1
Química	2.343	0,7	104,7	Servei domèstic	4,5
Fusta i mobles	1.531	0,4	105,1	Química	4,3
Fabricació de prod. metàl·lics	142	0,0	105,2	Fabricació de productes metàl·lics	0,2
Indústries tèxtils cuiró i calçat	-489	-0,1	105,0	Indústries tèxtils cuiró i calçat	-0,7
Serveis personals	-518	-0,1	104,9	Serveis personals	-1,5
Sector primari	-2.431	-0,7	104,2	Sector primari	-3,5
Extractives i refin. petroli	-4.027	-1,2	103,0	Ind. confecció i de la pell	-16,6
Energia i aigua	-4.538	-1,3	101,7	Energia i aigua	-25,5
Indústria de la confec. i pell	-5.977	-1,7	100,0	Extrac. i petroli	-42,1
Total	348.979	100,0		Total	16,5

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EPA, 2on trimestre).

En definitiva, deixant de banda el sector d'altres activitats empresarials, que com a calaix de sastre que és pot estar representant sectors d'elevat valor afegit però també de reduït valor, **el gruix del creixement de l'ocupació s'ha produït en sectors de baix valor afegit: construcció, ensenyament, comerç i hosteleria.** De fet, si s'amplien els sectors responsables de la nova ocupació **fins a abastar aproximadament el 80% del total** (prenen tots els sectors que aporten més del 4%) només els de serveis financers (amb un 5,4% del total), el de maquinària, màquines d'oficina i equipament informàtic (amb un 4,6% del total) i el de correus i telecomunicacions (amb un 4,2%) son representatius d'activitats d'elevat valor afegit.

Un altre manera d'analitzar la dinàmica de la nova ocupació és la que es presenta a les taules 5 i 6, on es presenten els creixement de l'ocupació a Catalunya, Madrid, el País Basc i Espanya agrupant els sectors productius en termes de **valor afegit.** Dels mateixos en resulta que (taules 5 i 6) del total de l'ocupació generada a Catalunya entre 1995 i 2000 (uns 350.000 llocs de treball, segons l'EPA) els sectors **amb valor afegit elevat** (Serveis financers i assegurances, Maquinària, màquines d'oficina i equips informàtics, Correus i telecomunicacions, Informàtica, I+D, Maquinària i material elèctric i electrònic, Química, Indústries extractives i refinament de petroli i Energia i aigua), que aportaven vora un 12% del total de l'ocupació el 1995, **han generat aproximadament un 16% de la nova ocupació.** Tot i que aquest resultat **és inferior al de Madrid,** significa que la dinàmica de la segona part dels noranta **està fent créixer amb més força sectors productius de més qualificació i valor afegit,** encara que en el 2000 encara **representaven només un 12,9% de tota l'ocupació.**

Probablement, **on més intensament s'ha fet notar la millora relativa de l'economia catalana ha estat en els sectors de valor intermedi mitjà** (Altres activitats empresarials, Transport, Metal·lúrgia, Immobiliàries, Cautxú i plàstics i altres minerals no metàl·lics, Paper i arts gràfiques, Material de transport i Fabricació de productes metàl·lics), que tot i representar el **21,6% del total de l'ocupació el 1995 han generat el 31,1% del valor afegit total.**

Tanmateix, el **canvi de l'ocupació en aquesta fase expansiva** a Catalunya **no ha estat en absolut radical,** ja que els **sectors de baix valor afegit** (Construcció, Educació privada i pública, Comerç, Hosteleria, Activitats associatives i recreatives, Ind. alimentàries, Sanitat pública i privada. Sanejament, Serveis AA.PP., Fusta i mobles, Servei domèstic, Altres indústries, Serveis personals, Sector primari, Indústria de la confecció i de la pell, Indústries tèxtils, cuir i calçat) que **aportaven el 66% de l'ocupació el 1995** tot i créixer relativament per sota la mitjana **només han reduït el seu pes en dos punts percentuals,** fins el 64%.

Taula 5. Pes i creixement de l'ocupació sectorial segons valor afegit, 1995-2000.

Pes el 1995 i el 2000 en percentatge del total de l'ocupació i canvi 1995-2000 en percentatge del total de la nova ocupació.

	Catalunya	Madrid	País Basc	Espanya
Pes el 1995				
A. Sectors d'elevat valor afegit	12,4	14,6	11,5	9,2
B. Sectors de valor afegit intermedi	21,6	20,6	26,2	17,2
C. Sectors de baix valor afegit	66,0	64,7	62,3	73,6
Total	100,0	100,0	100,0	100,0
Contribució al canvi de l'ocupació 1995-2000				
A. Sectors d'elevat valor afegit	16,1	24,2	14,8	11,2
B. Sectors de valor afegit intermedi	31,1	31,7	39,3	25,4
C. Sectors de baix valor afegit	52,9	44,1	45,9	63,4
Total	100,0	100,0	100,0	100,0
Pes el 2000				
A. Sectors d'elevat valor afegit	12,9	16,5	12,0	9,5
B. Sectors de valor afegit intermedi	22,9	22,8	28,4	18,6
C. Sectors de baix valor afegit	64,1	60,6	59,6	71,9
Total	100,0	100,0	100,0	100,0
Guany/pèrdua 1995-2000 sobre el total d'ocupació (punts percentuals)				
A. Sectors d'elevat valor afegit	0,5	1,9	0,5	0,3
B. Sectors de valor afegit intermedi	1,3	2,2	2,1	1,4
C. Sectors de baix valor afegit	-1,9	-4,1	-2,7	-1,7
Total	0,0	0,0	0,0	0,0

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EPA, 2on trimestre).

D'altre costat, **la comparació amb Madrid i el País Basc** tampoc resulta positiva, ja que ambdues comunitats expliquen el creixement de la seva ocupació en aproximadament un **45% pels sectors de menor valor afegit, quan a Catalunya aquest pes se situa en el 53%**.

A més a més, els sectors **més típicament vinculats a la nova economia** (telecomunicacions i informàtica i I+D) **només concentren el 2,2% de tota la nova ocupació**, tot i que han crescut a ritmes notablement per sobre la mitjana de l'economia (quan la seva aportació al total de l'ocupació del Principat el 1995 se situava en l'1,8% en total, amb un 0,6 i 1,2%, respectivament). D'aquesta manera, el **sector d'informàtica i I+D** ha estat el **segon que més ha crescut**, amb un augment del 61,5% (vegeu taula 20 a l'annex), només superat per la metal·lúrgia (67,5%). Tanmateix, val a dir que **aquest important augment es troba força per sota els de Madrid (106,5%**, que ha generat **quatre vegades més ocupació en aquest sector que Catalunya**, amb vora 24.000 front els 8.000 catalans) i del **País Basc** (amb un 96% d'increment). De la seva banda, el sector de **correus i telecomunicacions** ha crescut també amb intensitat al Principat (per sobre del 60%), i amb **molta més força que a Madrid i al País Basc**, generant-se aquí un total de vora 15.000 nous llocs de treball (front els més de 21.000 de Madrid).

Taula 6. Creixement de l'ocupació segons valor afegit dels sectors responsables. 1995-2000.

Valors absoluts i taxes de creixement en percentatge.

	Valors	Taxes
A. Sectors d'elevat valor afegit		
Serveis financers i assegurances	18.966	5,4
Maquinaria, màquines d'oficina i equips informàtics	16.081	4,6
Correus i telecomunicacions	14.805	4,2
Informàtica. I + D	8.385	2,4
Maquinaria i mat. elèctric i electrònic	4.008	1,1
Química	2.343	0,7
Indústries extractives i refinament de petroli	-4.027	-1,2
Energia i aigua	-4.538	-1,3
Total sectors d'elevat valor afegit	56.023	16,1
B. Sectors de valor afegit intermedi		
Altres act. empresarials	63.290	18,1
Transports	12.841	3,7
Metal·lúrgia	9.888	2,8
Immobil·làries	7.116	2,0
Cautxú i plàstics i altres min. no metàl·lics	5.862	1,7
Paper i arts gràfiques	5.818	1,7
Material de transport	3.517	1,0
Fabricació de productes metàl·lics	142	0,0
Total sectors intermedis	108.474	31,1
C. Sectors de baix valor afegit		
Construcció	47.491	13,6
Educació (privada i pública)	26.752	7,7
Comerç	25.175	7,2
Hosteleria	22.300	6,4
Activitats associatives i recreatives	19.304	5,5
Ind. alimentàries	15.995	4,6
Sanitat pública i privada. Sanejament	14.304	4,1
Serveis AA.PP.	10.319	3,0
Fusta i mobles	8.126	2,3
Servei domèstic	2.598	0,7
Mobles i altres indústries	1.531	0,4
Indústries tèxtils, cuir i calçat	-489	-0,1
Serveis personals	-518	-0,1
Sector primari	-2.431	-0,7
Indústria de la confecció i de la pell	-5.977	-1,7
Total sectors de baix valor afegit	184.480	52,9
Total general	348.977	100,0

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EPA, 2on trimestre).

2. La productivitat de l'economia catalana i les seves darreres modificacions: perdem posicions realment?.

Aquesta especialització més marcada en el sector industrial no redunda, tanmateix, en una productivitat per persona ocupada massa per sobre la del conjunt d'Espanya. En efecte, les darreres dades de la Comptabilitat Regional d'Espanya (1998) indiquen (taula 7) que la productivitat aparent del factor treball a Catalunya **se situa solament en un 6,6% per sobre la mitjana espanyola, i molt per sota la mitjana de les economies basca o madrilenya, que presenten productivitats mitjanes similars i superiors en vora un 20% a la mitjana espanyola.** En efecte, en termes agregats la productivitat aparent del treball a l'economia catalana (pessetes de 1995) se situava en aproximadament 5,3 milions per persona ocupada, lluny dels 5,9 i 5,8 aproximadament de Madrid (la més productiva) i del País Basc, tot i que lleugerament per sobre els 4,9 milions de la mitjana espanyola.

Aquest desavantatge relatiu en termes de activitats productives amb **menys valor afegit s'agreuja si es considera la dinàmica del període 1995-1998**, pel qual existeixen dades homogènies. En efecte, mentre **la productivitat aparent del treball a Catalunya, segons les dades de la CRE, no hauria augmentat** entre el 1995 i el 1998, Madrid i el País Basc haurien aconseguit increments relatius del 4,6 i del 3,5%, xifres baixes en termes anuals (ja que assenyalen uns increments propers a l'1%), però en tot cas per sobre els registres del Principat.

2.1. La productivitat aparent del treball i el seu creixement.

Subsectorialment, aquest menor valor afegit per persona ocupada reflecteix **bàsicament el de la indústria, amb una productivitat aparent del treball per sota la de Madrid o del País Basc**, ja que mentre a Catalunya en mitjana del 1998 cada treballador aportava (pessetes constants de 1995) 5,8 milions, a Madrid aquesta xifra s'elevava a 6,0 i a vora 6,5 milions en el País Basc. Un primer tret a destacar, en conseqüència, de la situació de l'economia catalana a final dels noranta és que mentre la seva estructura ocupacional està més esbiaixada al sector industrial, el valor afegit per persona ocupada en aquest sector és més baix que a les principals CC.AA. espanyoles. D'aquesta manera, amb **base 100 Espanya, Catalunya situa el seu valor afegit per persona ocupada a la indústria en un 111,6, per sota el 115,9 de Madrid i el 124,3 del País Basc.**

Taula 7. Productivitat aparent del treball, total i per sectors productius. 1995-1998.

Productivitat en milers de pessetes constants de 1995 i variació en percentatge.

	Catalunya A	Madrid B	Pais Basc C	Resta CC.AA. D	Espanya E=A+D
Primari					
Valor 1998	2,912	1,765	4,898	3,242	3,216
Increment 1995/98	4.1	10.7	6.5	16.6	15.7
Base 100= Espanya	90.5	54.9	152.3	100.8	100.0
Energia					
Valor 1998	28,781	26,867	32,726	21,902	22,751
Increment 1995/98	4.1	38.6	28.2	18.4	16.1
Base 100= Espanya	126.5	118.1	143.8	96.3	100.0
Indústria					
Valor 1998	5,808	6,034	6,472	5,001	5,206
Increment 1995/98	-0.1	7.1	9.8	-0.1	0.0
Base 100= Espanya	111.6	115.9	124.3	96.1	100.0
Construcció					
Valor 1998	4,145	5,003	4,839	4,131	4,133
Increment 1995/98	-8.1	0.7	3.8	-2.1	-3.1
Base 100= Espanya	100.3	121.0	117.1	99.9	100.0
Serveis productius					
Valor 1998	6,177	7,775	6,515	6,159	6,162
Increment 1995/98	-0.7	1.4	-3	-1.2	-1.1
Base 100= Espanya	100.2	126.2	105.7	99.9	100.0
Serveis no a la venda					
Valor 1998	3,440	3,242	4,245	3,516	3,506
Increment 1995/98	1.4	-0.2	2.9	2.4	2.3
Base 100= Espanya	98.1	92.5	121.1	100.3	100.0
Productivitat total					
Valor 1998	5,293	5,921	5,878	4,892	4,963
Increment 1995/98	0.0	4.6	3.5	2.0	1.6
Base 100= Espanya	106.6	119.3	118.4	98.6	100.0

Font: Elaboració pròpia a partir EPA (2on trimestre).

Igualment, en l'altre àmbit rellevant d'ocupació, el dels **serveis a la venda, la productivitat se situa només a la ratlla de la mitjana espanyola** (amb 6,2 milions de pessetes per persona ocupada, també per sota els registres del País Basc (6,5 milions) i, en especial, dels de Madrid, amb 7,8 milions i un 26,2% per sobre la mitjana espanyola).

En definitiva, **en aquells dos sectors en els que es troba concentrada dues terceres parts de l'ocupació (un 26,5% a la indústria i un 39,2% als serveis a la venda) presentem productivitats per sota les de Madrid i del País Basc** i solament en el cas de la indústria vora un 11% per sobre la mitjana espanyola. A més a més, i en relació a aquestes dues comunitats de referència, mentre el País Basc és notablement més productiu que Catalunya en el sector industrial amb un 11,4%, Madrid ho és en el sector dels serveis adreçats a la venda, amb un 25,9%.

En termes **dinàmics, Catalunya presenta entre 1995 i 1998 un creixement zero de la productivitat**, força per sota el 4,6% de Madrid o el 3,5% del País Basc, que mostren augments anuals de la productivitat aparent del treball a la ratlla de l'1%. Aquesta visió agregada de **creixement zero de la productivitat amaga, tanmateix, comportaments força diferenciats segons grans subsectors**. En efecte, mentre el primari i l'energia han aconseguit avanços del 4,1% en els dos casos, **la indústria (sense energia), la construcció i els serveis productius presenten caigudes en la variació de la productivitat per persona ocupada (del -0,1%, -8,1% i -0,7%)**. Finalment, els serveis no adreçats a la venda han presentat un lleuger guany (+1,4%).

Centrant-nos en la **indústria**, sorprèn certament que mentre la del Principat hagi mostrat aquesta **lleu reducció del VAB per persona ocupada** (deixant el seu valor en els 5,8 milions en el 1998), tant Madrid com el País Basc, que ja presentaven com s'ha indicat productivitats per persona ocupada per sobre les del Principat en l'any base 1995, **hagin crescut a ritmes notablement superiors**: front la caiguda de -0,1% a Catalunya, Madrid ha augmentat la seva productivitat per persona ocupada a la indústria en el 7,1% i el País Basc en el 9,8% en el període 1995-1997.

Davallant a un nivell subsectorial més detallat, dins de la indústria els registres son, en general, menys positius per a Catalunya (taula 27 de l'annex). Inclusiu en sectors tradicionals de la nostra economia com les indústries alimentàries o les tèxtils, en que presentem algun avantatge relatiu, els ritmes de canvi de la productivitat per persona ocupada han estat notablement inferiors als del País Basc o Madrid. Així, per exemple, en el cas de les indústries **alimentàries**, amb una productivitat de 5,7 milions del 1995 al 1997 (força similar a la de Madrid o del País Basc), **els ritmes**

de canvi en aquests tres anys han estat molt dissímils: 2,3% a Catalunya i 19,9% al País Basc (amb una lleugera caiguda a Madrid). En el vas de les indústries **tèxtils**, amb 3,6 milions per persona també molt similars als del País Basc o Madrid, **la caiguda de la productivitat del Principat (-3,1%) contrasta** amb escreix amb **els forts increments del País Basc (+21,9%) i de Madrid (18,3%)**, de manera que el diferencial absolut de productivitat s'està escurçant amb claredat i, en el cas de les indústries alimentàries, ja és superior al País Basc que a Catalunya. En el cas del **sector de la fusta** la productivitat per persona **és clarament inferior** a la de les dues CC.AA. esmentades (3,2 milions front els 3,7 i 3,6 de Madrid i del País Basc) i els **ritmes de canvi han estat també menys positius al Principat** (caiguda de l'11,2%, front l'augment del 14,6% de Madrid i la menor disminució en el País Basc). Pel que fa al sector del **paper, arts gràfiques i edició** és el País Basc el que mostra la productivitat més elevada (7,2 milions de 1995 en l'any 1997 front els 6,3 del Principat i els 6,0 de Madrid) i **en els anys 1995 a 1997 ha crescut molt per sobre dels nostres registres**: augment de l'11,5% front la davallada del 2,0% del Principat. En el **sector químic** és on les diferències a favor del Principat son més marcades, amb una productivitat el 1997 de 10,1 milions, per sobre la de Madrid i, en especial, molt per sobre els 6,5 milions del País Basc, tot i que **el creixement ha estat molt minso (+0,2%)**. De la resta de sectors industrials, solament en el de **material de transport** presenta el Principat una productivitat superior (vora els 7 milions per persona) i amb uns ritmes de creixement molt importants (17,2%), només superats lleugerament pel País Basc. En canvi, en els **sectors de més intensitat tecnològica** (maquinària i equip mecànic i equip elèctric i electrònic) la nostra indústria presenta **la doble característica de bé menor valor afegit per persona ocupada** (en maquinària i, en relació a Madrid, en material elèctric i electrònic), **bé de taxes de creixement molt inferiors** (augment del 2,6% a maquinària, front ritmes del doble o del triple a Madrid o el País Basc o caiguda important a material elèctric i electrònic del -9,2% front a creixements molt notables a Madrid, per sobre del 30%, o augments moderats al País Basc.).

Finalment, en els subsectors dels **serveis productius**, amb algunes excepcions, les diferències tant en termes de valor absolut de la productivitat aparent del treball com del seu ritme de canvi, **les diferències son menors**, per la pròpia naturalesa del procés productiu. Així, es destaca el **relativament baix valor afegit per persona en la branca d'hosteleria** que, tot i situar-se força per sobre la mitjana espanyola (7 milions a Catalunya front els 6,3 d'Espanya) està **força lluny dels registres de Madrid i del País Basc** (vora 9 milions per Madrid i uns 7,8 al País Basc). **El mateix** succeeix en el subsector del **comerç, on la predominança de Madrid** (5,2 milions front els 4 de Catalunya) i, en menor mesura del País Basc (4,3 milions) és prou rellevant. A **transport i comunicacions** també Madrid supera amb escreix la productivitat per persona ocupada de Catalunya (8,3 milions front els 7,2), encara que en aquest subsector el Principat presenta millors registres que el País Basc. A

més a més, és en aquest sector on el ritme de **creixement que ha experimentat Madrid ha estat més diferent, amb un important increment proper al 17% front el modest avenç del 4,2% del Principat**. En termes de valors absoluts, en el sector **financer** mentre Catalunya i Madrid ofereixen resultats prou similars (11.7 milions) el País Basc es destaca amb més de 15,5 milions per persona ocupada. Finalment, en els **serveis educatius i sanitaris privats** els registres de VAB per persona ocupada també són inferiors a l'igual que succeeix en la resta de serveis personals i a les empreses (4,6 milions a Catalunya front els 6,9 de Madrid).

En síntesi, i en línies generals, el **ritme de canvi de la productivitat per persona ocupada** ha estat **inferior a Catalunya** que a Madrid o el País Basc. És especialment important el fet que en els **sectors més directament vinculats a la nova economia**, com el de **material elèctric i electrònic**, el de maquinària i equip mecànic i el de **transports i comunicacions** les nostres productivitats per persona ocupada se situen fregant escassament la mitjana espanyola. A més a més, els **ritmes de canvi de la productivitat en aquests sectors més sensibles** s'han situat també **sempre per sota els d'Espanya**.⁴

2.2. El pes de Catalunya a Espanya a la segona part dels noranta: front el guany de Madrid, estabilitat catalana.

Lògicament, la dinàmica de l'ocupació i de la productivitat han tingut la seva translació tant en les modificacions internes de l'estructura productiva del país com en les aportacions del Principat al conjunt del PIB espanyol. Les taules 8 i la 29 de l'annex resumeixen el que ha succeït en el període 1995-1998 de forta expansió de l'economia espanyola i catalana i de les mateixes es deriven certs trets prou importants. En primer lloc, **el ritme de creixement total de l'economia del Principat ha presentat un valor lleugerament inferior al del conjunt d'Espanya (un 8,9% per a Catalunya en el període 1995-1998 i un 9,8% per Espanya)**. A més a més, aquest menor creixement ha estat **més accentuat** en el cas de les **economies de Madrid (la que més creix, amb un 12,6%) i la del País**

4 *En el cas de l'equip elèctric, electrònic i òptic a Catalunya la CRE registra una caiguda del -9,2% en la productivitat aparent del treball, front el 3,8% d'augment espanyol, el 34,2% d'increment de Madrid i el 3,4% del País Basc. Pel que fa al sector de maquinària i equip mecànic, l'augment del 2,6% català cal comparar-lo amb el 4,7% de Madrid, el 6,4% basc i el 4,6% espanyol. Finalment, en el sector dels transports i les comunicacions, l'avenç del 4,2% de la productivitat aparent del treball a Catalunya només se situa per sobre el del País Basc (que va presentar entre el 1995 i el 1997 una caiguda de -2,4%), però per sota l'important avenç de Madrid (16,8%) i també per sota el d'Espanya (5,4%).*

Basc (un 10,3%). En segon lloc, aquest menor creixement s'explica, fonamentalment, per la **menor progressió del sector energètic** (2,2% front l'11,4% espanyol), mentre que la **indústria ha mostrat un creixement per sobre** la mitjana del país (un 16% d'augment front el 13% espanyol), tot i que per sota els registres del País Basc (18,3%). En els **serveis productius**, del seu costat, l'increment ha estat similar al del País Basc (vora un 5%), però **per sota Espanya (7,6%)** i, especialment, de **Madrid (12,8%)**.

Taula 8. Creixement del VAB per grans sectors productius i regions. 1995-1998.

Taxa de creixement real del període en percentatge.

	Catalunya	Madrid	País Basc	Resta CC.AA.	Espanya
Primari	15,4	23,6	10,3	24,0	23,4
Indústria	13,1	13,6	17,5	10,6	11,2
Energia	2,2	49,7	15,4	13,2	11,4
Indústria	16,0	11,2	18,3	11,8	13,0
Construcció	7,3	2,8	15,6	6,7	6,8
Serveis	4,8	11,2	4,6	7,5	7,0
A la venda	5,0	12,8	4,7	8,2	7,6
No venda	4,1	5,1	4,3	5,2	5,0
Producció Serveis Ban.	-9,8	-4,8	-8,6	-8,3	-8,6
Total	8,9	12,6	10,3	10,0	9,8

Font: elaboració pròpia a partir de la Comptabilitat Regional d'Espanya (INE).

En tercer lloc, des del punt de vista de l'estructura del VAB, el període 1995-1998 han contemplat **un guany de la indústria (des del 27,6% del VAB total al 29,4%), lleugerament per sota els registres del País Basc (que ha acabat amb un 29,6%** de tot el seu VAB produït per aquest sector) i molt per sobre els de Madrid (14,4% al final del període) i Espanya (19,6%). Pel contrari, en els **serveis productius s'ha produït un retrocés de la seva aportació en termes reals, fins el 52%, lluny del 63% aproximat de Madrid** i molt a prop de la mitjana espanyola. Finalment, tot plegat la **participació catalana en el PIB total espanyol s'ha mantingut pràcticament constant, en el 19%**, tot i que segons la CRE s'ha produït una lleugera disminució, des del 19,1 al 18,8%. **Madrid, pel contrari, experimenta importants guanys sobre el total**, des del 16,8 al 17,3% i el País Basc manté la seva aportació en el 6,3% inicial.

3. Capital humà a Catalunya a final del S. XX: baixa qualificació i profunds desequilibris de formació.

3.1. L'stock de capital humà català en una perspectiva europea i espanyola.

Una millor comprensió de quin és el punt de partida relatiu del Principat el subministra la posició del conjunt d'Espanya en el context europeu. En la taula 9 adjunta s'han reproduït les dades referents al nivell d'estudis del conjunt de la població activa en el gruix dels països de la Unió Europea, amb dades homogeneitzades per Eurostat relatives a tres grans grups de qualificació (baixa, intermèdia i superior) i per a dos anys. Les dades són prou il·lustratives de **tres característiques no massa positives**: d'un costat, un **elevat pes dels actius de baixa qualificació**; en segon lloc, un **massa elevada proporció dels més educats**. Finalment, ambdós característiques defineixen per defecte la tercera, i més negativa, de **molt baix pes relatiu dels actius amb formació intermèdia**.

En efecte, Espanya presentava a les darreries de la passada dècada més del 60% de la seva població activa amb un baix nivell educatiu, front el 37% de mitjana de la Unió i pesos molt baixos de països com Alemanya (16,2%) o Àustria (19,5%). Aquesta primera característica, que és compartida amb Portugal i Itàlia, podria atribuir-se als dèficits heretats del passat i a l'estructura d'edats de la població activa. Tanmateix, una lectura més aprofundida de la resta de valors de la taula 9 indica que no és aquest el cas. En efecte, **situant-se Espanya entre els primers països per importància dels actius amb baix nivell educatiu** també es troba ubicat el país **entre els que presenten una més elevada proporció dels més educats**. Així, el vora 22% de tots els actius amb educació superior (definida segons els criteris homogenis d'Eurostat) se situa al **mateix nivell que França o Dinamarca** i amb valors molt similars als d'Holanda o el Regne Unit.

D'aquesta manera, **el capital humà espanyol presenta una marcada dualitat**, amb un elevat pes dels menys educats i, simultàniament, una alta proporció dels més educats. Ambdós factors, lògicament, es tradueixen en un **pes anormalment baix atesa l'estructura de la nostra activitat dels que tenen una formació intermèdia**, que escassament superen el **17%**, **extraordinàriament lluny de la mitjana de la Unió (vora el 42%)**.

Taula 9. Nivell educatiu de la població activa a Espanya i la Unió Europea. 1999.

Percentatge de la població activa segons nivell d'estudis acabats.

Pais	Baix	Mitjà	Superior	Total
Alemanya (1997)	16,2	56,5	27,3	100,0
Àustria (1998)	18,5	72,5	9,0	100,0
Bèlgica (1998)	36,5	36,8	26,7	100,0
Dinamarca (1998)	22,7	54,7	22,6	100,0
Finlàndia (1998)	27,9	46,5	25,6	100,0
França (1998)	32,5	46,1	21,4	100,0
Grecia	47,9	34,5	17,6	100,0
Holanda (1997)	31,8	43,6	24,6	100,0
Irlanda (1997)	48,4	28,0	23,6	100,0
Itàlia	52,9	37,0	10,1	100,0
Portugal (1997)	77,0	13,5	9,5	100,0
Regne Unit (1997)	39,2	36,7	24,1	100,0
Suècia	23,5	50,5	26,0	100,0
Espanya	61,0	17,1	21,9	100,0
Mitjana Unió Europea ¹	37,0	41,7	21,3	100,0

1. Mitjana simple.

Font: Eurostat (dades del segon trimestre de cada any).

Tot i que no es disposa de la mateixa agregació en els tres grans grups esmentats, a continuació es presenta l'stock de capital humà de Catalunya i en relació al del País Basc, Madrid i la mitjana espanyola. D'aquesta manera, tot i no poder efectuar-se directament la comparació Catalunya-Unió Europea aquesta es pot efectuar, indirectament, mitjançant els registres espanyols.

Ja s'ha comentat anteriorment la menor productivitat aparent del treball de l'economia catalana en relació a la del País Basc i Madrid. Lògicament, i en concordança amb aquest factor, l'stock de capital humà del Principat **presenta una menor qualificació que el d'aquestes dues CC.AA. de referència**. En efecte, la taula 10 ofereix un resum de la situació de l'stock d'ocupació i la seva qualificació en el 1999. De la mateixa es desprenen algunes conclusions prou rellevants. En primer lloc, **Catalunya presenta un pes d'ocupats amb baixos nivells d'estudis (o sense estudis) força per sobre el de Madrid o el del País Basc**, tot i que menys elevat que en el conjunt espanyol. Així, en el 1999, aproximadament un **54% de l'ocupació catalana presentava aquesta característica** (vora 48,6% amb estudis primaris i un 5% sense estudis), front pesos uns **deu punts percentuals inferiors** a les dues comunitats de referència. En segon terme, un pes de

l'ensenyament **secundari** notablement **inferior al del País Basc**, amb aportacions del 29,3 i del 36,4% respectivament. Des d'aquest punt de vista, sembla prou evident que l'especialització en activitats de major valor afegit al País Basc es tradueix en una demanda de personal més qualificat en l'àmbit intermedi, més directament vinculat a la relativa especialització industrial d'aquella CC.AA. Finalment, **una baixa proporció d'ocupats en els nivells educatius més elevats**, en especial quan es compara la nostra estructura amb la de **Madrid**, que ocupa **més del 27% de la seva mà d'obra en personal amb estudis presuperiors i superiors**, front el **17% català**.

Taula 10. Ocupats segons nivell educatiu. 1999.

Valors absoluts i pesos sobre el total en percentatge.

	Catalunya	Madrid	País Basc	Espanya
Sense estudis	119.933	29.372	9.860	728.780
Primaris	1.162.961	810.067	325.970	7.021.793
Secundaris	700.650	568.263	278.914	3.541.674
Presuperior	189.194	180.004	68.426	1.144.832
Superior	218.298	345.574	82.654	1.335.946
Total	2.391.037	1.933.279	765.825	13.773.025

Pesos sobre el total

Sense estudis	5,0	1,5	1,3	5,3
Primaris	48,6	41,9	42,6	51,0
Secundaris	29,3	29,4	36,4	25,7
Presuperior	7,9	9,3	8,9	8,3
Superior	9,1	17,9	10,8	9,7
Total	100,0	100,0	100,0	100,0
Primària i sense estudis	53,7	43,4	43,9	56,3
Secundària	29,3	29,4	36,4	25,7
Presuperior i superior	17,0	27,2	19,7	18,0
Total	100,0	100,0	100,0	100,0

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EPA, 2on trimestre),

En definitiva, i en concordança amb les diferències d'estructura productiva esmentades anteriorment, **Catalunya** mostra una **més clara especialització en població ocupada de baix nivell educatiu**, vinculada a sectors de baix valor afegit tant a la indústria com al terciari, mentre el **País Basc** mostra un **pes important en educació secundària** (lligada a la seva estructura industrial parcialment) i **Madrid una predominança en educació superior**, clarament vinculada al seu predomini en els serveis a la venda d'elevat valor afegit.

Una visió diferent la subministra **un detall de la distribució de l'ocupació segons nivells d'estudi per sectors productius** (taula 30 de l'annex). En efecte, ja s'ha indicat que Catalunya presenta un pes més elevat d'ocupats que no tenen cap nivell formatiu (sense estudis), amb un 5,0% de tota l'ocupació (front pesos per sota la meitat de Madrid -1,5%- o del País Basc -1,3%-). Tanmateix, la desagregació sectorial ofereix una visió **més negativa d'aquest col·lectiu**, ja que la seva concentració a la **indústria** (1,2% del total de l'ocupació) i **als serveis productius** (2,4%) ultrapassa notablement els valors de les dues comunitats de referència. De fet, aquest biaix **no depèn del pes que l'ocupació sectorial té sobre el total**, ja que tant el País Basc pel que fa a la indústria com Madrid en relació als serveis productius tenen aportacions d'ocupació sectorial superior. I el mateix succeeix en contemplar els ocupats amb **estudis primaris**, on del 48,6% que representa a Catalunya un 15,9% l'aporta la indústria (front el 12,8% del País Basc) i un 21,0% els serveis a la venda (front el 23,0% de Madrid i el 18,7% del País Basc). Es tracta, doncs, **d'una especialització relativa superior en aquests dos tipus d'ocupació de menor qualificació**.

A l'altre extrem de la qualificació, lògicament, la situació és la inversa. Començant pels **estudis secundaris**, el menor pes d'aquest col·lectiu en relació al País Basc (cal recordar la similitud entre Catalunya i Madrid, amb pesos situats al voltant del 29% en les dues comunitats) deriva directament del més elevat pes de l'ocupació amb aquestes titulacions a la indústria basca: un 12,2 front el 7,6% de Catalunya. Pel que fa a les **diplomatures** ja s'ha indicat que el seu pes no presenta masses diferències en relació a les dues comunitats de referència i **aquestes escasses diferències** tampoc tenen una clara distribució sectorial. Finalment, pel que respecte a les **licenciatures** les diferències tan rellevants observades s'expliquen per un **menor pes a la indústria en relació al País Basc** (1,4 front el 1,6%) però, en especial, per **pesos molt menors en els serveis productius i no venda en relació a Madrid** (3,6 i 3,7% per a Catalunya front el 8,0 i el 6,7% de Madrid).

3.2. L'estructura ocupacional i els efectes demogràfics.

Una interpretació menys pessimista de les diferències observades en relació a la mitjana europea i, també, respecte de Madrid i el País Basc assenyalaria els efectes de cohort en els ocupats amb baixos nivells educatius com l'element més característic d'aquesta situació poc afalagadora. En efecte, en la taula 11 es reproduïxen els resultats de dividir la població ocupada a Catalunya segons edat de la població i nivell d'estudis. De la mateixa es desprèn que el **pes majoritari dels ocupats amb estudis primaris es deriva parcialment d'un factor demogràfic**, per l'acumulació en les generacions de més edat d'aquells ocupats amb formació prèvia als grans canvis operats en el nostre sistema educatiu a partir dels anys vuitanta. En efecte, **amb una edat per sota els 34 anys**, és a dir, abraçant les generacions que s'han format des dels primers anys vuitanta, **hi ha un terç aproximadament del total d'ocupats amb estudis primaris** (un 33,4% exactament, que equival a vora 400.000 ocupats). Al mateix temps, i pels mateixos grups d'edat, els ocupats amb educació **secundària** representen vora **el 57%** de tots els ocupats amb educació secundària. Una manera més directa d'avaluar la **nova estructura educativa excloent els factors demogràfics** és computar-la només pels grups d'edat inferior als 35 anys. Amb aquesta òptica, apareix una **millora notable en l'stock de capital humà del país, amb un augment de vora 10 punts en l'educació secundària i una caiguda similar en la primària**. Així, els ocupats amb edats inferiors als 35 anys i estudis secundaris signifiquen un **41%** (front el 29,3% del conjunt de la població ocupada de més de 16 anys), mentre que el pes d'aquells que tenen **estudis primaris estrictament** (fins a 14 anys) cau des del **48,6% al 39,8%**. Aquest efecte cohort apareix encara més nítidament en l'acumulació dels llicenciats i diplomats en les joves generacions, ja que aproximadament el 48% dels diplomats i vora el 42% de tots els llicenciats ocupats tenien menys de 34 anys el 1999. En conclusió, certament que existeix un **efecte cohort en la formació de la nostra mà d'obra**. Addicionalment, aquest efecte cohort és més important per a la Formació Professional.

Taula 11. Nivell d'estudis i edat dels ocupats a Catalunya. 1999.

Valors absoluts i pesos sobre el total.

	16-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Més 65	Total
Valors							
Sense estudis	1.431	4.895	16.727	42.711	48.144	6.027	119.934
Primària	153.849	235.447	300.806	300.672	165.110	7.077	1.162.961
Secundària	140.009	263.335	175.562	90.459	29.443	1.843	700.650
Presuperior	19.052	71.695	46.060	38.049	13.879	459	189.193
Superior	10.708	78.916	68.967	42.883	13.623	3.201	218.298
Total	325.049	654.289	608.120	514.774	270.199	18.606	2.391.037
Pesos sobre el total de cada grup educatiu							
Sense estudis	1,2	4,1	13,9	35,6	40,1	5,0	100,0
Primària	13,2	20,2	25,9	25,9	14,2	0,6	100,0
Secundària	20,0	37,6	25,1	12,9	4,2	0,3	100,0
Presuperior	10,1	37,9	24,3	20,1	7,3	0,2	100,0
Superior	4,9	36,2	31,6	19,6	6,2	1,5	100,0
Total	13,6	27,4	25,4	21,5	11,3	0,8	100,0
Pesos sobre el total dels ocupats							
Sense estudis	0,1	0,2	0,7	1,8	2,0	0,3	5,0
Primària	6,4	9,8	12,6	12,6	6,9	0,3	48,6
Secundària	5,9	11,0	7,3	3,8	1,2	0,1	29,3
Presuperior	0,8	3,0	1,9	1,6	0,6	0,0	7,9
Superior	0,4	3,3	2,9	1,8	0,6	0,1	9,1
Total	13,6	27,4	25,4	21,5	11,3	0,8	100,0
Detall de l'ensenyament professional (valors absoluts)							
FP1	49,100	59,167	43,527	23,760	8,358	353	184,265
Mòdul 2 d'FP	1,471	3,398	606	459			5,933
FP2	40,655	94,810	39,980	19,291	4,539	573	199,848
Arts aplicades	922	4,296	3,143	922	414		9,696
Mòdul 3 d'FP	3,041	1,804	574	3,416	917		9,751
Total	95,189	163,475	87,830	47,848	14,228	926	409,493
Total FP/sec. (%)	68,0	62,1	50,0	52,9	48,3	50,2	58,4

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EPA, 2on trimestre).

4. Demanda de treball i canvi demogràfic: les tensions dels propers deu anys.

4.1. Els canvis demogràfics operats.

Un dels elements que generen més preocupació de l'actual situació de l'economia catalana és **la seva escassetat relativa d'oferta de treball**. Tot i que encara l'atur continua situat entre les principals preocupacions de les famílies, el ben cert és que aquesta visió comença a no correspondre's amb el que està succeint en el mercat de treball. A continuació es presenten alguns elements que il·lustren, ja des d'ara, els problemes que posteriorment es plantejaran a l'economia catalana.

La taula 12 resumeix alguns elements del mercat de treball de Catalunya especialment rellevants. Del mateix es desprèn que **entre el 1995 i el 2000 la població potencialment activa ha minvat de més de 200.000 efectius**, com a resultat d'una caiguda propera als 150.000 en els homes i una reducció de vora 70.000 a les dones. Aquest fenomen és prou indicatiu de les tensions, que més avall s'analitzen, que han de produir-se en la propera dècada a l'economia catalana. Aquesta caiguda de la població potencialment activa s'ha **vist compensada** per la **davallada de la inactivitat, que s'ha reduït de més de 260.000 efectius**. Aquesta reducció de la inactivitat ha estat bàsicament explicada pels efectius femenins (-161.000). Tot plegat, el joc contrari de la davallada de la població potencialment activa i la reducció més elevada dels inactius **ha permès un augment lleuger de l'activitat de la població**, xifrat en uns 54.000 nous efectius, **en la seva totalitat femenins**, ja que la població activa masculina s'ha vist reduïda en termes absoluts. Finalment, aquest **lleuger augment dels actius ha estat insuficient per atendre la nova demanda (unes 345.000 persones)**, produint-se una important davallada de l'atur, propera a les 290.000 persones.

Taula 12. Activitat, ocupació i atur per sexes a Catalunya. 1995-2000.

Valors absoluts. Població entre 16 i 64 anys.

	Valors absoluts			Estructures relatives		
	Homes	Dones	Total	Homes	Dones	Total
1995						
1=2+3. Pob. pot. activa	2,034,748	2,027,015	4,061,761	50.1	49.9	100.0
2. Inactius	456,607	976,626	1,433,231	31.9	68.1	100.0
3=1-2=4+5. Actius	1,578,141	1,050,389	2,628,530	60.0	40.0	100.0
4. Ocupats	1,331,492	769,604	2,101,098	63.4	36.6	100.0
5. Aturats	246,647	280,785	527,432	46.8	53.2	100.0
2000						
1=2+3. Pob. pot. activa	1,893,672	1,959,107	3,852,781	49.2	50.8	100.0
2. Inactius	354,328	815,608	1,169,937	30.3	69.7	100.0
3=1-2=4+5. Actius	1,539,344	1,143,499	2,682,844	57.4	42.6	100.0
4. Ocupats	1,443,025	1,003,465	2,446,490	59.0	41.0	100.0
5. Aturats	96,319	140,034	236,354	40.8	59.2	100.0
Canvi 1995-2000						
1=2+3. Pob. pot. activa	-141,076	-67,908	-208,980	67.5	32.5	100.0
2. Inactius	-102,279	-161,018	-263,294	38.8	61.2	100.0
3=1-2=4+5. Actius	-38,797	93,110	54,314	-71.4	171.4	100.0
4. Ocupats	111,533	233,861	345,392	32.3	67.7	100.0
5. Aturats	-150,328	-140,751	-291,078	51.6	48.4	100.0

Font: elaboració pròpia a partir d'INE (EPA, 2n trimestre de cada any).

La taula 13 adjunta mostra la dinàmica del període per grups d'edat i sexe, cosa que permet destacar alguns **fets estilitzats addicionals**. Així, en primer lloc cal assenyalar que **l'augment de més de 90.000 noves actives femenines s'ha produït en tots els trams d'edat compresos entre 25 i 64 anys**. Probablement, la forta tensió del nostre mercat de treball aquests darrers anys no és aliena a aquest fenomen, un tant sorprenent, de **creixent activitat inclúsiu en els grups d'edat femenins de 45 a 54 anys** (vora 37.000 noves incorporacions) i **de 55 a 64 anys** (amb unes 12.500 noves dones en el mercat de treball). En segon lloc, aquesta visió es reforça quan s'analitza l'evolució de **l'ocupació per edat i sexe**. Així, **les dones dels grups d'edat compresos entre 24 i 55 anys superen als homes en volum absolut de nova ocupació**. En tercer lloc, i aquest aspecte és també rellevant, l'ocupació **masculina també s'ha vist augmentada en el tram d'edat de 55 a 64 anys**. En quart lloc, es destaca també com **la caiguda de la inactivitat femenina ultrapassa fortament en tots els grups d'edat a la dels homes**.

Finalment, els **dos grups d'edat on es produeixen les més elevades reduccions d'inactivitat corresponen als dos extrems de la piràmide demogràfica**, reforçant la idea de que les actuals tensions del mercat de treball estan incentivant tant l'avançament a l'entrada com el retard a la sortida.

Taula 13. Canvi a l'activitat, l'ocupació i l'atur per edat i sexe a Catalunya. 1995-2000.

Grups de edat de 16 i més anys.

	Homes	Dones	Total	Homes	Dones	Total
Ocupats	116,319	232,659	348,979	33.3	66.7	100.0
De 16 a 24 anys	5,546	15,568	21,113	26.3	73.7	100.0
De 25 a 34 anys	33,406	94,802	128,208	26.1	73.9	100.0
De 35 a 44 anys	25,761	69,511	95,271	27.0	73.0	100.0
De 45 a 54 anys	22,865	41,814	64,679	35.4	64.6	100.0
De 55 a 64 anys	23,955	12,166	36,121	66.3	33.7	100.0
De 65 i més anys	4,788	-1,201	3,586	133.5	-33.5	100.0
Aturats	-150,328	-140,752	-291,080	51.6	48.4	100.0
De 16 a 24 anys	-54,477	-63,956	-118,433	46.0	54.0	100.0
De 25 a 34 anys	-49,355	-43,337	-92,692	53.2	46.8	100.0
De 35 a 44 anys	-16,703	-23,341	-40,043	41.7	58.3	100.0
De 45 a 54 anys	-20,520	-10,490	-31,010	66.2	33.8	100.0
De 55 a 64 anys	-9,273	373	-8,900	104.2	-4.2	100.0
De 65 i més anys	0	0	0			
Actius	-34,009	91,907	57,899	-58.7	158.7	100.0
De 16 a 24 anys	-48,932	-48,388	-97,320	50.3	49.7	100.0
De 25 a 34 anys	-15,949	51,464	35,516	-44.9	144.9	100.0
De 35 a 44 anys	9,058	46,170	55,229	16.4	83.6	100.0
De 45 a 54 anys	2,344	31,324	33,668	7.0	93.0	100.0
De 55 a 64 anys	14,682	12,540	27,221	53.9	46.1	100.0
De 65 i més anys	4,788	-1,201	3,586	133.5	-33.5	100.0
Inactius	7,779	-2,085	5,694	136.6	-36.6	100.0
De 16 a 24 anys	-68,495	-35,107	-103,601	66.1	33.9	100.0
De 25 a 34 anys	-1,397	-38,431	-39,828	3.5	96.5	100.0
De 35 a 44 anys	8,978	-23,995	-15,015	-59.8	159.8	100.0
De 45 a 54 anys	-1,529	-38,278	-39,807	3.8	96.2	100.0
De 55 a 64 anys	-39,836	-25,207	-65,043	61.2	38.8	100.0
De 65 i més anys	110,057	158,933	268,990	40.9	59.1	100.0

Font: elaboració pròpia a partir d'INE (EPA, 2n trimestre de cada any).

4.2. Les tensions en el mercat de treball dels propers anys: de l'excés d'oferta de treball a la seva escassetat relativa.

En el context descrit de **caiguda de la població potencialment activa** i de reduccions en l'oferta de treball com a resultat de la davallada de la natalitat encetada a mitjan dels anys setanta, en aquest apartat es presenten els resultats d'algunes simulacions de les **tensions que patirà el mercat de treball català** i de l'impacte que la **immigració haurà de tenir** en el conjunt de l'aparell productiu català i, més enllà, en la societat del país. La taula 14 resumeix els moviments **d'entrades i sortides de població potencialment activa** com a resultat estrictament del **moviment natural de la població**. Com del mateix es desprèn amb força claredat, a partir de 2001 el saldo entre els individus que compleixen 16 anys i els que arriben a la jubilació es negatiu. Inicialment, en l'actual exercici de **2001**, que seria el primer en que començaria a operar aquest fenomen, aquest saldo **seria escassament negatiu**, en aproximadament 3.000 persones. Tanmateix, l'arribada als 16 anys dels fills de la caiguda de la natalitat des de 1985 en endavant, i les sortides més nombroses de població per la part alta de la piràmide, començaran a partir d'ara a **restar efectius de la població potencialment activa de forma creixentment important: una retirada de 90.000 efectius en el 2006 i en el 2011 i de vora 175.000 en el 2016**.

Taula 14. Elements demogràfics determinants de la dinàmica del mercat de treball a Catalunya. 1975-2011.

Entrades en joves potencialment actius els cinc propers anys i sortides en persones que assoliran els 65 anys el següent quinquenni.

	Entrades ¹	Sortides ²	Saldo ³
1975	465.526	242.428	223.098
1981	490.326	255.480	234.846
1986	507.817	316.069	191.748
1991	458.366	335.329	123.037
1996	341.403	344.312	-2.909
2001	218.232	306.307	-88.075
2006	268.340	355.994	-87.653
2011	218.163	394.728	-176.565

1. Població de 10 a 15 anys. 2. Població de 60 a 64 anys. 3. Entrades menys sortides.

Font: elaboració pròpia a partir de dades censals i padronals d'Idescat.

Aquesta reducció de la població potencialment activa constitueix un dels elements del problema. En efecte, una disminució del volum absolut de l'oferta **podria compensar-se amb increments de les taxes d'activitat dels diferents grups**

(dones en els grups d'edat a partir de 35 anys i homes en els dos trams d'edat compresos entre els 55 i els 64 anys). A més a més, **el volum d'atur existent constitueix**, també, un stock d'oferta de treball que no troba la seva corresponent demanda. Tanmateix, la **demanda de treball** té la seva pròpia dinàmica, al marge de la capacitat de l'oferta per atendre-la. En definitiva, en la taula 15 es reproduïxen les conseqüències de tres escenaris d'augment de la demanda de treball i de diverses **millores en les taxes d'activitat de les dones i, també, dels homes**. En resum, s'ha considerat que la taxa d'activitat femenina tendirà gradualment a augmentar, fins a situar-se en nivells mitjans europeus. Al mateix temps, a mesura que el mercat de treball esdevingui més tens, s'espera un augment de l'activitat dels homes de més de 55 anys. Tanmateix, també s'ha considerat que **un cert nivell d'atur continuarà existint**, per efecte de desajustos en el mercat de treball, per causes friccionals o per altres motius.

Taula 15. La dinàmica del mercat de treball a Catalunya. 2000-2020.

Nombre de persones.

	Demanda de treball (1)	Ocupació resident (2)	Ocupació no resident (3)=(1)-(2)	Atur resident (4)=(5)-(2)	Actius residents (5)
Hipòtesi baixa (1%)					
2000	2.446.490	2.446.490	0	236.353	2.682.843
2005	2.571.286	2.543.220	28.066	168.198	2.711.417
2010	2.702.447	2.596.383	106.064	160.825	2.757.207
2020	2.985.183	2.474.058	511.125	161.815	2.635.873
Hipòtesi intermèdia (2,2%)					
2000	2.446.490	2.446.490	0	236.353	2.682.843
2005	2.727.708	2.575.109	152.599	165.946	2.741.055
2010	3.041.252	2.589.827	451.425	167.380	2.757.207
2020	3.780.605	2.480.732	1.299.874	162.241	2.642.973
Hipòtesi alta (3%)					
2000	2.446.490	2.446.490	0	236.353	2.682.843
2005	2.836.152	2.575.109	261.043	165.946	2.741.055
2010	3.287.878	2.589.827	698.051	167.380	2.757.207
2020	4.418.633	2.480.732	1.937.901	162.241	2.642.973

Hipòtesis baixa, intermèdia i alta: creixement mitjà de l'ocupació del 1%, 2,2% i 3% anual.

Font: elaboració pròpia a partir de dades d'Idescat (Projeccions de població per edats 2001-2030) i de l'INE (EPA).

Amb aquest conjunt d'hipòtesi, la taula 15 mostra els creixents dèficits d'oferta de treball que apareixeran com a resultat d'un creixement econòmic similar al que hem experimentat en la segona part dels noranta (amb un augment de l'ocupació del 3%, o hipòtesi alta) o com el que ha presentat l'economia catalana en mitjana en els darrers quinze anys (creixement de l'ocupació del 2,2%, o hipòtesi intermèdia). La hipòtesi baixa (augment de l'ocupació de l'1%) no sembla que hagi de poder-se presentar.

En els dos escenaris més probables, en definitiva, es **produiran intensos desajustos entre oferta i demanda de treball**. En l'escenari intermedi, la demanda d'ocupació efectuada per l'aparell productiu català creixeria des dels **actuals 2,4 als 3 milions entre el 2000 i el 2010**, i, eventualment, fins els 3,7 milions en el 2020. Aquesta demanda no podria ser compensada per l'oferta dels residents (2,6 milions en el 2010 i 2,5 en el 2020), cosa que **generaria un dèficit de mà d'obra de 450.000 ocupats en el 2010** i per sobre del milió en el 2020 que, en ambdós casos, **hauria de ser cobert amb immigració**. En la hipòtesi elevada, aquest dèficit en el 2010 s'acostaria als 700.000 ocupats.

Tot i que els resultats esmentats es fonamenten en un conjunt d'hipòtesi teòriques, tot apunta a que les **tensions que experimentarà el mercat de treball català en aquesta dècada seran creixentment importants**. Des d'aquest punt de vista, cal destacar que la simulació efectuada **no distingeix entre els diferents tipus de treball**, de manera que s'ha considerat una **perfecta mobilitat entre els diferents mercats de treball**. Certament, com l'experiència dels darrers anys mostra, aquest no és en absolut el cas, ja que podem tenir volums d'atur relativament elevats (els més de 200.000 aturats avui existents a l'economia catalana) i, simultàniament, **tensions molt intenses en determinats mercats**: torners, fressadors, ebanistes, cuiners, cambres o operaris especialitzats a la construcció.

Des d'aquest darrer punt de vista, **tot apunta a que l'economia catalana s'enfronta a un dèficit d'ocupació situat al voltant dels 350.000-450.000 ocupats al final de l'actual dècada, que ha de procedir necessàriament de la immigració**. A més a més, i des d'un altre punt de vista, les creixents necessitats de mà d'obra per la davallada demogràfica fan del tot imprescindible que aquesta població **immigrant fixi la seva residència en el llarg termini a Catalunya**, aspecte que incideix de forma especialment rellevant sobre els problemes de cohesió i integració esmentats a l'inici d'aquestes pàgines.

5. Conclusions.

A tall de resum, a continuació es presenten les principals conclusions derivades d'aquest treball. Un primer punt a destacar és la baixa concentració de l'ocupació del país en sectors d'elevat valor afegit. Des d'aquest punt de vista, cal recordar que solament una quarta part de l'ocupació industrial pot considerar-se vinculada a indústries de relativament elevat valor afegit, tot i que la nostra especialització més en la producció que en el disseny tampoc permet extreure'n conseqüències massa afalagadores sobre la nostra competitivitat futura. En el cas dels serveis, el domini dels de menys valor afegit és aclaparador amb solament un 12% de tota l'ocupació terciària concentrada en branques d'elevat valor afegit (amb uns 137.000 ocupats): telecomunicacions i correus (3,5%), finances (6,8%) i I+D i informàtica (2%). Observi's que inclusiu en aquest reduït grup terciari d'elevat valor afegit les branques pròpiament de la nova economia representen una aportació molt escassa, ja que ni els serveis financers ni els de correus i parcialment telecomunicacions poden considerar-se de la nova economia.

En segon lloc, la dinàmica d'aquests darrers anys tampoc permet ser massa optimista en relació al futur de la nova economia en el Principat, ja que la creació d'ocupació s'ha centrat majoritàriament en sectors de valor afegit intermedi o baix, mentre que els d'elevat valor afegit (tot i que han guanyat pes en el total de la nova ocupació) solament han aportat un 16% de la nova ocupació. A més a més, els sectors més típicament vinculats a la nova economia (telecomunicacions i informàtica i I+D) només concentren el 2,2% de tota la nova ocupació, tot i que han crescut a ritmes notablement per sobre la mitjana de l'economia. D'altre costat, una comparació amb Madrid i el País Basc mostra que Catalunya està essent menys dinàmica en la creació d'ocupació en els sectors de més elevat valor afegit, parcialment per la seva concentració inicial més baixa (en les dues comunitats el creixement de la seva ocupació s'explica per un 45% pels sectors de menor valor afegit, front el 53% català).

Un tercer aspecte que s'ha destacat és la més baixa productivitat aparent del treball a Catalunya i la seva evolució menys positiva que altres CC.AA. com les de Madrid i el País Basc. Així, el 1998 la productivitat a Catalunya se situa solament en un 6,6% per sobre la mitjana espanyola, i molt per sota la mitjana de les economies basca o madrilenya, que presenten productivitats mitjanes similars i superiors en vora un 20% a la mitjana espanyola. A més a més, aquest desavantatge relatiu s'agreuja si es considera la dinàmica del període 1995-1998, en el que no hauria augmentat a Catalunya, mentre que Madrid i el País Basc haurien aconseguit increments relatius del 4,6 i del 3,5%. Aquesta situació s'explica perquè en aquells dos sectors en els que es troba concentrada dues tercers parts de l'ocupació (un 26,5% a la indústria i un 39,2% als serveis a la venda) el Principat presenta productivitats per sota les de Madrid

i del País Basc i solament en el cas de la indústria vora un 11% per sobre la mitjana espanyola. A més a més, i en relació a aquestes dues comunitats de referència, mentre el País Basc és notablement més productiu que Catalunya en el sector industrial amb un 11,4%, Madrid ho és en el sector dels serveis adreçats a la venda, amb un 25,9%. En síntesi, i en relació a la situació de l'economia catalana respecte de la nova economia, cal destacar el que en els sectors més directament vinculats a aquesta (material elèctric i electrònic, maquinària i equip mecànic i transports i comunicacions) la nostra productivitat per persona ocupada se situa fregant escassament la mitjana espanyola. A més a més, els ritmes de canvi de la productivitat en aquests sectors més sensibles s'han situat també sempre per sota els d'Espanya.

Aquesta menor productivitat, en quart lloc, ha vingut acompanyada d'un ritme de creixement del Principat amb valors lleugerament inferiors al del conjunt d'Espanya (un 8,9% per a Catalunya en el període 1995-1998 i un 9,8% per Espanya). A més a més, aquest menor creixement ha estat més accentuat en el cas de les economies de Madrid (la que més creix, amb un 12,6%) i la del País Basc (un 10,3%). Tot plegat, el pes de l'economia catalana en el conjunt espanyol ha tendit a mantenir-se vora el 19%, mentre que la de Madrid ha guanyat impuls de forma notable.

En cinquè lloc, també s'ha abordat la situació de l'stock de capital humà del Principat, ja que la menor productivitat esmentada està directament vinculada a aquesta variable. En efecte, i en concordança amb les diferències d'estructura productiva esmentades anteriorment, Catalunya mostra una més clara especialització en població ocupada de baix nivell educatiu, vinculada a sectors de baix valor afegit tant a la indústria com al terciari, mentre el País Basc mostra un pes important en educació secundària (lligada a la seva estructura industrial parcialment) i Madrid una predominança en educació superior, clarament vinculada al seu predomini en els serveis a la venda d'elevat valor afegit. Tanmateix, i com aspecte positiu a incorporar en l'anàlisi, es destaca que el pes majoritari dels ocupats amb estudis primaris es deriva parcialment d'un factor demogràfic, per l'acumulació en les generacions de més edat d'aquells ocupats amb formació prèvia als grans canvis operats en el nostre sistema educatiu a partir dels anys vuitanta.

Finalment, aquesta economia presenta un darrer problema en el seu capital humà vinculat als profunds canvis demogràfics que han tingut lloc en el país en els darrers vint anys. L'estudi de l'impacte que aquests tindran sobre l'oferta de treball suggereix que l'economia catalana s'enfronta a un dèficit d'ocupació situat al voltant dels 350.000-450.000 persones al final de l'actual dècada, que han de procedir, necessàriament, de la immigració. A més a més, la situació futura del Principat fa del tot imprescindible que aquesta població immigrant fixi la seva residència en el llarg termini a Catalunya, aspecte que incideix de forma especialment rellevant sobre els problemes de cohesió i integració esmentats a l'inici d'aquestes pàgines.

En síntesi, en aquest treball s'ha analitzat un element cabdal en la configuració de la nova economia, com és el capital humà del Principat, i la seva capacitat per adaptar-se als importants reptes de la nova economia. Les principals conclusions extretes tant de consideracions estàtiques com dinàmiques suggereixen que el camí que ha de recórrer el país encara és llarg i que els actuals èxits experimentats per Catalunya poden estar donant una imatge errònia de les nostres capacitats futures. En especial, és força preocupant l'elevada concentració de l'ocupació en sectors de baix i intermedi valor afegit, així com la seva baixa qualificació, tant en termes relatius a Europa com, aspecte més preocupant, en relació a algunes CC.AA. de referència. A més a més, les tensions que ja han començat a produir-se en el nostre mercat de treball entre una demanda que no troba l'oferta pertinent tendiran a aguditzar-se intensament en aquesta dècada.

Taula 16. Ocupació segons sectors. 1995.

En percentatge. Ordre decreixent per importància de l'ocupació a Catalunya.

	Catalunya	Madrid	Pais Basc	Espanya
Comerç	16,8	13,2	14,4	16,5
Construcció	8,6	8,1	8,5	9,5
Sanitat pública i privada. Sanejament	6,0	5,6	6,1	5,5
Hosteleria	5,7	5,8	6,3	6,4
Altres activitats empres.	4,9	6,7	5,1	4,4
Ensenyament privat i públic	4,8	6,7	6,5	5,6
Transports	4,8	6,5	4,8	4,6
AA.PP.	4,5	11,3	4,7	6,4
Sector primari	3,3	0,9	3,4	9,3
Indústries tèxtils, cuir i calçat	3,3	0,4	0,4	1,8
Ind. alimentàries	2,8	1,7	1,9	2,9
Fabricació de productes metàl·lics	2,8	1,2	4,5	1,8
Material de transport	2,7	2,1	2,8	1,9
Servet domèstic	2,7	3,9	3,6	2,9
Finances	2,7	4,3	2,6	2,6
Química	2,5	1,5	0,7	1,1
Cautxu i plàstics i altres min. no metàl·lics	2,5	0,8	3,8	2,0
Paper i arts gràfiques	2,4	2,2	1,8	1,3
Maquinària, màquines d'oficina i equips informàtics	2,2	1,2	3,7	1,3
Activitats associatives i recreatives	2,1	3,7	1,6	2,1
Maquinària i mat. elèctric i electrònic. Equips de precisió.	1,8	2,2	1,9	1,0
Indústria de la confecció i de la pell	1,7	1,0	0,6	1,3
Serveis personals	1,6	1,3	1,3	1,2
Mobles i altres indústries	1,5	1,2	2,2	1,5
Correus i telecomunicacions	1,2	2,7	1,0	1,3
Energia i aigua	0,8	0,9	0,7	0,7
Immobil·liars	0,8	0,7	0,2	0,5
Fusta i mobles	0,7	0,2	0,8	0,7
Metal·lúrgia	0,7	0,3	3,3	0,7
Informàtica, I + D	0,6	1,4	0,6	0,5
Indústries extractives i refinament de petroli	0,5	0,4	0,3	0,6
Total	100,0	100,0	100,0	100,0

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EPA, 2on trimestre).

Taula 17. Ocupació segons sectors. 2000.

En percentatge. Ordre decreixent per importància de l'ocupació a Catalunya.

	Catalunya	Madrid	Pais Basc	Espanya
Comerç	15,5	13,5	14,1	16,3
Construcció	9,3	9,5	9,1	10,9
Altres activitats empres.	6,8	9,2	5,7	5,5
Hosteleria	5,8	5,0	5,7	6,4
Sanitat pública i privada. Sanejament	5,7	5,7	5,8	5,7
Ensenyament privat i públic	5,2	6,0	6,2	5,7
Transports	4,6	6,1	5,2	4,5
AA.PP.	4,3	8,5	4,9	6,4
Finances	3,1	4,7	2,7	2,7
Ind. alimentàries	3,1	1,4	1,8	2,8
Indústria tèxtil, Cuiró i calçat	2,8	0,1	0,2	1,3
Sector primari	2,7	0,9	1,7	6,9
Maquinaria, màquines d'oficina i equips informàtics	2,6	1,7	4,0	1,4
Activitats associatives i recreatives	2,6	3,1	2,2	2,2
Material de transport	2,5	1,9	3,0	1,9
Servei domèstic	2,4	3,4	3,8	2,7
Fabricació de productes metàl·lics	2,4	1,4	5,9	2,0
Cautxu i plàstics i altres min, no metàl·lics	2,4	0,9	2,7	1,8
Paper i arts gràfiques	2,3	2,2	1,9	1,4
Química	2,3	1,5	1,1	1,0
Maquinaria i mat. elèctric i electrònic. Equips de precisió.	1,7	1,7	1,6	1,0
Correus i telecomunicacions	1,6	3,2	1,3	1,4
Altres indústria manufactureres	1,6	1,1	1,7	1,6
Serveis personals	1,3	1,3	1,6	1,3
Indústria de la confecció i de la pell	1,2	0,9	0,2	1,0
Metallúrgia	1,0	0,3	3,6	0,7
Immobil·liàries	1,0	1,0	0,4	0,7
Informàtica, I + D	0,9	2,4	0,8	0,8
Fusta i mobles	0,7	0,2	0,8	0,7
Energia i aigua	0,5	0,9	0,4	0,6
Indústries extractives i refinament de petroli	0,2	0,4	0,2	0,6
Total	100,0	100,0	100,0	100,0

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EPA, 2on trimestre).

Taula 18. Pes de l'ocupació als sectors industrials i als de serveis productius i personals. 2000.

En percentatge sobre el total de les indústries (exclosa energia) i el total dels serveis productius i personals.

	Catalunya	Madrid	País Basc	Espanya
Indústria				
Alimentàries	11,6	9,0	6,4	14,7
Tèxtil, cuir calçat i confecció	15,0	7,0	1,4	12,4
Fusta i mobles	2,5	1,4	2,9	3,8
Paper i arts gràfiques	8,8	14,2	6,6	7,3
Química	8,6	9,7	3,7	5,5
Cautxú i plàstics	9,0	5,7	9,6	9,8
Metal·lúrgia	3,8	1,9	12,6	4,0
Prod. metàl·lics	9,0	9,0	20,8	10,5
Maq. maq. d'oficina i informàtica	9,7	11,3	14,1	7,7
Maq. i mat. elèctric i electrònic	6,6	10,9	5,6	5,4
Mat. transport	9,4	12,3	10,4	10,1
Altres ind.	6,0	7,5	5,9	8,6
Total indústria	100,0	100,0	100,0	100,0
Serveis productius i personals				
Comerç	34,0	25,5	32,6	36,5
Hosteleria	12,7	9,5	13,1	14,4
Transports	10,1	11,5	11,9	10,2
Correus i telecomunicacions	3,5	6,1	2,9	3,2
Finances	6,8	8,9	6,1	6,0
Immobiliàries i lloguers	2,1	1,9	0,9	1,6
Informàtica, I + D	2,0	4,6	1,8	1,8
Altres act. empresarials	14,9	17,4	13,2	12,4
Associatives i recreatives	5,6	5,9	5,0	5,0
Serveis personals	2,9	2,4	3,6	2,8
Servei domèstic	5,3	6,4	8,7	6,1
Total serveis prod./personals	100,0	100,0	100,0	100,0

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EPA, 2on trimestre).

Taula 19. Estructura subsectorial dels ocupats segons branques d'activitat de la indústria i dels serveis productius i personals. 2000.

En percentatge sobre el total de la indústria (exclosa energia) i el total dels serveis productius i personals. Ordre decreixent per importància a Catalunya.

	Catalunya	Madrid	Pais Basc	Espanya	Catal.	Madrid	Pais B.	Espanya
Textil, cuir, calçat i conf.	98.398	21.529	3.183	335.174	15,0	7,0	1,4	12,4
Alimentàries	76.076	27.678	14.782	397.436	11,6	9,0	6,4	14,7
Maq. maq. d'ofic./infor.	63.296	34.692	32.382	207.489	9,7	11,3	14,1	7,7
Mat. transport	61.312	37.754	23.841	274.044	9,4	12,3	10,4	10,1
Prod. metàl·lics	59.059	27.397	47.812	284.232	9,0	9,0	20,8	10,5
Cautxú i plàstics	58.909	17.525	21.994	265.911	9,0	5,7	9,6	9,8
Paper i arts gràfiques	57.314	43.358	15.225	196.600	8,8	14,2	6,6	7,3
Química	56.353	29.738	8.525	147.544	8,6	9,7	3,7	5,5
Maq. i mat. elèct./electr.	42.830	33.336	12.871	147.155	6,6	10,9	5,6	5,4
Altres ind.	39.224	22.893	13.593	233.475	6,0	7,5	5,9	8,6
Metal·lúrgia	24.533	5.874	29.052	108.047	3,8	1,9	12,6	4,0
Fusta i mobles	16.537	4.251	6.601	103.983	2,5	1,4	2,9	3,8
Total indústria	653.841	306.025	229.861	2.701.090	100,0	100,0	100,0	100,0
Comerç	381.501	269.744	113.627	2.350.474	34,0	25,5	32,6	36,5
Altres act. empresarials	167.597	183.905	46.219	800.018	14,9	17,4	13,2	12,4
Hosteleria	143.125	101.110	45.799	925.887	12,7	9,5	13,1	14,4
Transports	113.510	121.890	41.607	655.867	10,1	11,5	11,9	10,2
Finances	76.250	94.316	21.445	384.759	6,8	8,9	6,1	6,0
Associatives i recreatives	62.933	62.102	17.427	324.234	5,6	5,9	5,0	5,0
Servei domèstic	59.938	67.647	30.274	393.532	5,3	6,4	8,7	6,1
Correus i telec.	39.445	65.032	10.190	208.011	3,5	6,1	2,9	3,2
Serveis personals	32.982	25.332	12.730	180.687	2,9	2,4	3,6	2,8
Immobiliàries i lloguers	23.686	19.918	3.230	103.423	2,1	1,9	0,9	1,6
Informàtica. I + D	22.029	48.688	6.337	113.996	2,0	4,6	1,8	1,8
Total serveis	1.122.996	1.059.684	348.885	6.440.888	100,0	100,0	100,0	100,0

Font: Elaboració pròpia a partir EPA (2on trimestre).

Taula 20. Creixement de l'ocupació 1995-1999 per subsectors.

Valors absoluts i taxes de creixement en percentatge. Ordre decreixent segons importància del canvi a Catalunya.

	Valors absoluts			Taxes de creixement 1995-2000				
	Catalunya	Madrid	País Basc	Espanya	Catalunya	Madrid	País Basc	Espanya
Metallúrgia	9.888	403	6.938	20.247	67,5	14,2	23,1	7,4
Informàtica i + D	8.385	25.905	2.430	55.826	61,5	106,5	96,0	113,7
Altres activitats empres.	63.290	75.850	11.623	275.593	60,7	50,5	52,6	70,2
Correus i telecomunicacions	14.805	21.114	3.719	49.819	60,1	26,2	31,5	48,1
Activitats associatives i recreatives	19.304	2.839	6.935	69.681	44,2	23,9	27,4	4,8
Inmobiliàries	7.116	9.144	2.010	44.372	42,9	87,7	75,1	84,9
Maquinària, màquines d'oficina i equips informàtics	16.081	15.068	7.700	47.008	34,1	27,3	29,3	76,8
Finances	18.966	26.002	4.149	71.179	33,1	20,4	22,7	38,1
Ind. alimentàries	15.995	1.092	1.634	45.076	26,6	9,9	12,8	4,1
Ensenyament privat i públic	26.752	12.615	6.649	143.739	26,2	20,5	21,4	11,7
Mobles i altres indústries	8.126	3.823	1.062	52.525	26,1	29,6	29,0	20,0
Construcció	47.491	60.517	15.838	439.324	26,1	40,9	38,6	46,9
Hosteleria	22.300	8.583	3.462	154.071	18,5	20,2	20,0	9,3
Transports	12.841	18.203	9.175	96.800	12,8	18,3	17,3	17,6
Paper i arts gràfiques	5.818	7.342	2.976	36.252	11,3	28,0	22,6	20,4
Sanitat pública i privada. Sanejament	14.304	25.741	5.150	171.802	11,1	29,8	26,2	28,9
Cautxú i plàstics i altres min. no metàl·lics	5.862	4.843	-3.421	22.714	8,9	8,9	9,3	38,2
Serveis AA.PP.	10.319	-11.159	7.732	156.950	10,8	21,8	20,4	-6,2
Maquinària i mat. elèctric i electrònic. Equips de precisió.	4.008	-1.904	-65	22.905	10,3	22,1	18,4	-5,4
Fusta i mobles	1.531	1.701	1.351	24.211	10,2	35,0	30,4	66,7
Comerç	25.175	58.741	16.704	367.062	7,1	21,0	18,5	27,8
Material de transport	3.517	4.048	4.868	50.722	6,1	28,5	22,7	12,0
Servei domèstic	2.598	5.970	5.705	44.076	4,5	14,2	16,6	9,7
Química	2.343	6.324	3.468	21.189	4,3	26,0	16,8	27,0
Fabricació de productes metàl·lics	142	7.421	17.748	69.349	0,2	44,4	32,3	37,1
Indústries tèxtils, cuir i calçat	-489	-3.690	-1.119	-31.358	-0,7	-20,9	-14,5	-56,2
Serveis personals	-518	3.769	3.769	30.971	-1,5	27,1	20,7	26,5
Sector primari	-2.431	2.713	-9.689	-126.695	-3,5	-11,8	-11,3	18,6
Indústria de la confecció i de la pell	-5.977	2.261	-2.317	-5.730	-16,6	0,2	-3,7	13,8
Energia i aigua	-4.538	3.987	-1.424	2.766	-25,5	10,1	3,1	28,4
Indústries extractives i refinament de petroli	-4.027	422	-422	-359	-42,1	5,7	-0,5	6,0
Total	348.979	401.227	132.215	2.422.087	16,5	20,9	20,1	25,1

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EPA, 2on trimestre).

Taula 21. Creixement de l'ocupació segons valor afegit dels sectors responsables. 1995-2000.

Valors absoluts i taxes de creixement en percentatge. Ordre decreixent per importància a Catalunya.

	Valors				Pesos			
	Catalunya	Madrid	País Basc	Espanya	Catalunya	Madrid	País Basc	Espanya
A. Sectors d'elevat valor afegit								
Serveis financers i assegurances	18.966	26.002	4.149	71.179	5,4	6,5	3,1	2,9
Maquinària, màquines d'oficina i equips informàtics	16.081	15.068	7.700	47.008	4,6	3,8	5,8	1,9
Correus i telecomunicacions	14.805	21.114	3.719	49.819	4,2	5,3	2,8	2,1
Informàtica. I + D	8.385	25.905	2.430	55.826	2,4	6,5	1,8	2,3
Maquinària i mat. elèctric i electrònic	4.008	-1.904	-65	22.905	1,1	-0,5	-0,0	0,9
Química	2.343	6.324	3.468	21.189	0,7	1,6	2,6	0,9
Indústries extractives i refinament de petroli	-4.027	422	-422	-359	-1,2	0,1	-0,3	-0,0
Energia i aigua	-4.538	3.987	-1.424	2.766	-1,3	1,0	-1,1	0,1
Total sectors d'elevat valor afegit	56.023	96.918	19.555	270.333	16,1	24,2	14,8	11,2
B. Sectors de valor afegit intermedi								
Altres act. empresarials	63.290	75.850	11.623	275.593	18,1	18,9	8,8	11,4
Transports	12.841	18.203	9.175	96.800	3,7	4,5	6,9	4,0
Metal·lúrgia	9.888	403	6.938	20.247	2,8	0,1	5,2	0,8
Inmobiliàries	7.116	9.144	2.010	44.372	2,0	2,3	1,5	1,8
Cautxu i plàstics i altres min. no metàl·lics	5.862	4.843	-3.421	22.714	1,7	1,2	-2,6	0,9
Paper i arts gràfiques	5.818	7.342	2.976	36.252	1,7	1,8	2,3	1,5
Material de transport	3.517	4.048	4.868	50.722	1,0	1,0	3,7	2,1
Fabricació de productes metàl·lics	142	7.421	17.748	69.349	0,0	1,8	13,4	2,9
Total sectors intermedis	108.474	127.254	51.917	616.049	31,1	31,7	39,3	25,4

Taula 21. Creixement de l'ocupació segons valor afegit dels sectors responsables. 1995-2000 (final).

Valors absoluts i taxes de creixement en percentatge. Ordre decreixent per importància a Catalunya.

	Valors				Pesos			
	Catalunya	Madrid	País Basc	Espanya	Catalunya	Madrid	País Basc	Espanya
C. Sectors de baix valor afegit								
Construcció	47.491	60.517	15.838	439.324	13,6	15,1	12,0	18,1
Educació (privada i pública)	26.752	12.615	6.649	143.739	7,7	3,1	5,0	5,9
Comerc	25.175	58.741	16.704	367.062	7,2	14,6	12,6	15,2
Hosteleria	22.300	8.583	3.462	154.071	6,4	2,1	2,6	6,4
Activitats associatives i recreatives	19.304	2.839	6.935	69.681	5,5	0,7	5,2	2,9
Ind. alimentàries	15.995	1.092	1.634	45.076	4,6	0,3	1,2	1,9
Sanitat pública i privada. Sanejament	14.304	25.741	5.150	171.802	4,1	6,4	3,9	7,1
Serveis AA.PP.	10.319	-11.159	7.732	156.950	3,0	-2,8	5,8	6,5
Fusta i mobles	8.126	3.823	-1.062	52.525	2,3	1,0	-0,8	2,2
Servei domèstic	2.598	5.970	5.705	44.076	0,7	1,5	4,3	1,8
Mobles i altres indústries	1.531	1.701	1.351	24.211	0,4	0,4	1,0	1,0
Indústries tèxtils, cuir i calçat	-489	-3.690	-1.119	-31.358	-0,1	-0,9	-0,8	-1,3
Serveis personals	-518	5.309	3.769	30.971	-0,1	1,3	2,9	1,3
Sector primari	-2.431	2.713	-9.689	-126.695	-0,7	0,7	-7,3	-5,2
Indústria de la confecció i de la pell	-5.977	2.261	-2.317	-5.730	-1,7	0,6	-1,8	-0,2
Total sectors de baix valor afegit	184.480	177.056	60.742	1.535.705	52,9	44,1	45,9	63,4
Total general	348.977	401.228	132.214	2.422.087	100,0	100,0	100,0	100,0

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EPA, 2on trimestre).

Taula 22. Principals sectors responsables del creixement de l'ocupació. 1995-2000.

Canvi del període en valors absoluts i en percentatge. Ordre decreixent per importància de l'aportació al canvi.

	Catalunya	Pes	Acum.		Madrid	Pes	Acum.
Altres act. empresarials	63.290	18.1	18.1	Altres act. empresarials	75.850	18.9	18.9
Construcció	47.491	13.6	31.7	Construcció	60.517	15.1	34.0
Educació (privada i pública)	26.752	7.7	39.4	Comerc	58.741	14.6	48.6
Comerc	25.175	7.2	46.6	Serveis financers i assegurances	26.002	6.5	55.1
Hosteleria	22.300	6.4	53.0	Informàtica. I + D	25.905	6.5	61.6
Activitats associatives i recreatives	19.304	5.5	58.5	Sanitat privada i pública. Sanejament	25.741	6.4	68.0
Serveis financers i assegurances	18.966	5.4	64.0	Coreus i telecomunicacions	21.114	5.3	73.2
Maquinària, màquines d'oficina i equips informàtics	16.081	4.6	68.6	Transports	18.203	4.5	77.8
Ind. alimentàries	15.995	4.6	73.2	Maquinària, màquines d'oficina i equips informàtics	15.068	3.8	81.5
Coreus i telecomunicacions	14.805	4.2	77.4	Educació (privada i pública)	12.615	3.1	84.7
Sanitat pública i privada. Sanejament	14.304	4.1	81.5	Inmobiliàries	9.144	2.3	87.0
Transports	12.841	3.7	85.2	Hosteleria	8.583	2.1	89.1
Serveis AA.PP.	10.319	3.0	88.1	Fabricació de productes metàl·lics	7.342	1.8	90.9
Metallúrgia	9.888	2.8	91.0	Paper i arts gràfiques	6.324	1.6	92.8
Informàtica. I + D	8.385	2.4	93.4	Química	5.970	1.5	95.8
Mobles i altres indústries	8.126	2.3	95.7	Servei domèstic	5.309	1.3	97.2
Inmobiliàries	7.116	2.0	97.8	Serveis personals	4.843	1.2	98.4
Cautxú i plàstics i altres min. no metàl·lics	5.862	1.7	99.4	Cautxú i plàstics i altres min. no metàl·lics	4.048	1.0	99.4
Paper i arts gràfiques	5.818	1.7	101.1	Material de transport	3.987	1.0	100.4
Maquinària i mat. elèctric i electrònic. Equips de precisió.	4.008	1.1	102.2	Energia i aigua	3.823	1.0	101.3
Material de transport	3.517	1.0	103.3	Mobles i altres indústries	2.839	0.7	102.0
Servei domèstic	2.598	0.7	104.0	Activitats associatives i recreatives	2.713	0.7	102.7
Química	2.343	0.7	104.7	Sector primari	2.261	0.6	103.3
Fusta i mobles	1.531	0.4	105.1	Indústria de la confecció i de la pell	1.701	0.4	103.7
Fabricació de productes metàl·lics	142	0.0	105.2	Fusta i mobles	1.092	0.3	104.0
Indústries tèxtils, cuir i calçat	-489	-0.1	105.0	Ind. alimentàries	422	0.1	104.1
Serveis personals	-518	-0.1	104.9	Indústries extractives i refinament de petroli	403	0.1	104.2
Sector primari	-2.431	-0.7	104.2	Metallúrgia	-1.904	-0.5	103.7
Indústries extractives i refinament de petroli	-4.027	-1.2	103.0	Maquinària i mat. elèctric i electrònic. Equips de precisió.	-3.690	-0.9	102.8
Energia i aigua	-4.538	-1.3	101.7	Indústries tèxtils, cuir i calçat	-11.159	-2.8	100.0
Indústria de la confecció i de la pell	-5.977	-1.7	100.0	Serveis AA.PP.	401.227	100.0	100.0
Total	348.979	100.0					

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EPA, 2on trimestre).

Taula 22. Principals sectors responsables del creixement de l'ocupació, 1995-2000 (final).

Canvi del període en valors absoluts i en percentatge. Ordre decreixent per importància de l'aportació al canvi.

	País Basc	Pes	Acum.	Espanya	Pes	Acum.
Fabricació de productes metàl·lics	17.748	13,4	13,4	Construcció	439.324	18,1
Comerç	16.704	12,6	26,1	Comerç	367.062	15,2
Construcció	15.838	12,0	38,0	Altres act. empresarials	275.593	11,4
Altres act. empresarials	11.623	8,8	46,8	Sanitat privada i pública. Sanejament	171.802	7,1
Transports	9.175	6,9	53,8	Serveis AA.PP.	156.950	6,5
Serveis AA.PP.	7.732	5,8	59,6	Hosteleria	154.071	6,4
Maquinària, màquines d'oficina i equips informàtics	7.700	5,8	65,4	Educació (privada i pública)	143.739	5,9
Metallúrgia	6.938	5,2	70,7	Transports	96.800	4,0
Activitats associatives i recreatives	6.935	5,2	75,9	Serveis financers i assegurances	71.179	2,9
Educació (privada i pública)	6.649	5,0	81,0	Activitats associatives i recreatives	69.681	2,9
Servei domèstic	5.705	4,3	85,3	Fabricació de productes metàl·lics	69.349	2,9
Sanitat privada i pública. Sanejament	5.150	3,9	89,2	Informàtica. I + D	55.826	2,3
Material de transport	4.868	3,7	92,9	Mobles i altres indústries	52.525	2,2
Serveis financers i assegurances	4.149	3,1	96,0	Material de transport	50.722	2,1
Serveis personals	3.769	2,9	98,8	Correus i telecomunicacions	49.819	2,1
Correus i telecomunicacions	3.719	2,8	101,7	Maquinària, màquines d'oficina i equips informàtics	47.008	1,9
Química	3.468	2,6	104,3	Ind. alimentàries	45.076	1,9
Hosteleria	3.462	2,6	106,9	Immobilitàries	44.372	1,8
Paper i arts gràfiques	2.976	2,3	109,1	Servei domèstic	44.076	1,8
Informàtica. I + D	2.430	1,8	111,0	Paper i arts gràfiques	36.252	1,5
Immobilitàries	2.010	1,5	112,5	Serveis personals	30.971	1,3
Ind. alimentàries	1.634	1,2	113,7	Fusta i mobles	24.211	1,0
Fusta i mobles	1.351	1,0	114,8	Maquinària i mat. elèctric i electrònic. Equips de precisió.	22.905	0,9
Maquinària i mat. elèctric i electrònic. Equips de precisió.	-65	-0,0	114,7	Cautxú i plàstics i altres min. no metàl·lics	22.714	0,9
Indústries extractives i refinament de petroli	-422	-0,3	114,4	Química	21.189	0,9
Mobles i altres indústries	-1.062	-0,8	113,6	Metallúrgia	20.247	0,8
Indústries tèxtils, cuir i calçat	-1.119	-0,8	112,7	Energia i aigua	2.766	0,1
Energia i aigua	-1.424	-1,1	111,7	Indústries extractives i refinament de petroli	-359	-0,0
Indústria de la confecció i de la pell	-2.317	-1,8	109,9	Indústria de la confecció i de la pell	-5.730	-0,2
Cautxú i plàstics i altres min. no metàl·lics	-3.421	-2,6	107,3	Indústries tèxtils, cuir i calçat	-31.358	-1,3
Sector primari	-9.689	-7,3	100,0	Sector primari	-126.695	-5,2
Total	132.215	100,0			2.422.087	100,0

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EPA, 2on trimestre).

Taula 23. Productivitat del factor treball a la indústria. 1995-1997.

Millers de pessetes de 1995 per persona ocupada i variació del període en percentatge.

	Ind. aliment. ¹	Textil i altres ²	Fusta ³	Paper ⁴	Química ⁵	Cautxú ⁶	Altres no met. ⁷	Metallúrgia ⁸	Maquinària ⁹	Equip elèc. ¹⁰	Mat. trans. ¹¹	Altres ¹²
Catalunya												
Valor 1997	5,730	3,638	3,218	6,338	10,153	6,102	6,818	4,763	5,605	6,335	6,983	3,332
Increment 1995/97	2.3	-3.1	-11.2	-2.0	0.2	6.2	-2.7	-19.5	2.6	-9.2	17.2	-3.7
Base 100=Espanya	105.8	120.1	96.5	107.0	108.1	99.8	111.6	100.5	105.3	98.7	108.1	108.6
Madrid												
Valor 1997	5,636	3,555	3,711	6,084	9,334	6,405	7,827	4,268	6,015	8,127	6,439	3,572
Increment 1995/97	-0.9	18.3	14.6	-2.2	11.8	4.4	18.2	3.8	4.7	34.2	-2.5	-2.7
Base 100=Espanya	104.1	117.4	111.3	102.7	99.4	104.8	128.2	90.1	113	126.6	99.7	116.4
País Basc												
Valor 1997	5,886	3,511	3,642	7,247	6,852	6,614	8,700	6,869	5,975	5,474	6,341	3,905
Increment 1995/97	19.9	21.9	-6.8	11.5	-30.9	-3.9	17	6.3	6.4	3.4	18.4	4.4
Base 100=Espanya	108.7	115.9	109.2	122.3	73	108.2	142.5	145	112.2	85.3	98.1	127.2
Resta d'Espanya												
Valor 1997	5,332	2,747	3,361	5,752	8,788	6,118	5,969	4,731	5,212	6,462	6,295	3,003
Increment 1995/97	4	0.6	1.9	-5.6	4.2	-1.2	2.7	-5	5.3	11	0.2	-1.6
Base 100=Espanya	98.5	90.7	100.8	97.1	93.6	100.1	97.7	99.9	97.9	100.7	97.4	97.8
Espanya												
Valor 1997	5,415	3,028	3,335	5,926	9,388	6,113	6,107	4,738	5,324	6,420	6,462	3,069
Increment 1995/97	3.7	-0.8	-0.5	-4.5	2.7	1.1	2	-7.9	4.6	3.8	4.1	-2.1
Base 100=Espanya	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

1. Indústries alimentàries, begudes i tabac; 2. Textil, confecció, cuir i calcat; 3. Fusta i suro; 4. Paper, edició i arts gràfiques; 5. Cautxú i plàstics; 6. Indústria química; 7. Altres produccions de minerals no metàl·lics; 8. Metallúrgia i productes metàl·lics; 9. Maquinària i equip mecànic; 10. Equip elèctric, electrònic i òptic; 11. Fabricació de material de transport; 12. Altres indústries.

Font: elaboració pròpia a partir de la Comptabilitat Regional d'Espanya (INE).

Taula 24. Productivitat del factor treball als serveis. 1995-1997.

Milers de pessetes de 1995 per persona ocupada i variació del període en percentatge.

	Comerç	Hosteleria	Trans./com.	Finances	Immob.	Edu./San. privats	Altres serveis
Catalunya							
Valor 1997	4,091	7,013	7,225	11,756	9,483	4,307	4,623
Increment 1995/97	3.7	1.4	4.2	2.8	-6.4	-2.4	4.3
Base 100=Espanya	108.1	111.6	100.6	107.7	90.8	92.1	92.4
Madrid							
Valor 1997	5,233	8,989	8,360	11,725	9,558	4,675	6,937
Increment 1995/97	-6.1	0.4	16.8	3.6	-2.6	2	11.6
Base 100=Espanya	138.3	143.1	116.4	107.4	91.5	100	138.6
País Basc							
Valor 1997	4,299	7,854	6,751	15,566	8,928	5,061	4,429
Increment 1995/97	3.6	-0.8	-2.7	3.2	-11.2	-0.7	-5.7
Base 100=Espanya	113.6	125	94	142.6	85.4	108.3	88.5
Resta d'Espanya							
Valor 1997	3,721	6,149	7,170	10,725	10,709	4,807	5,101
Increment 1995/97	-0.6	-2.4	5.7	-0.6	-6.6	1.2	0.5
Base 100=Espanya	98.3	97.9	99.9	98.2	102.5	102.8	101.9
Espanya							
Valor 1997	3,785	6,282	7,180	10,917	10,449	4,674	5,006
Increment 1995/97	0.2	-1.9	5.4	0.1	-6.6	0.3	1.3
Base 100=Espanya	100	100	100	100	100	100	100

Font: elaboració pròpia a partir de la Comptabilitat Regional d'Espanya (INE).

Taula 25. Estructura del VAB. 1997.

Millions de pessetes constants de 1995 i pes en percentatge.

	1	2=3+4	3	4	5	6=7+8	7	8	9	10=1+2+5+6+9
	Primari	Indústria	Energia	Indústria	Construcció	Serveis	A la venda	No venda	Pr. SB	Total
Catalunya										
Pesos sobre el total del VAB regional										
1995	1,8	38,2	3,7	27,6	6,9	64,7	54,0	10,7	-4,7	100,0
1996	2,1	38,3	3,7	27,7	6,8	63,8	53,4	10,5	-4,2	100,0
1997	2,0	39,1	3,6	28,8	6,7	63,0	52,7	10,3	-4,1	100,0
1998	2,0	39,7	3,4	29,4	6,8	62,3	52,0	10,2	-3,9	100,0
Pesos sobre Espanya										
1995	7,6	23,5	17,0	27,7	16,6	17,8	19,2	13,2	19,1	19,1
1996	7,4	23,9	16,9	28,1	17,2	17,9	19,3	13,0	19,1	19,1
1997	7,3	24,0	16,4	28,4	17,0	17,6	19,0	13,0	19,0	19,0
1998	7,1	23,9	15,6	28,4	16,7	17,5	18,7	13,1	18,8	18,9
Madrid										
Pesos sobre el total del VAB regional										
1995	0,3	25,3	3,2	14,6	7,5	79,1	62,7	16,4	-4,7	100,0
1996	0,3	25,8	3,6	14,8	7,5	78,1	61,8	16,3	-4,2	100,0
1997	0,3	25,7	4,0	14,7	7,0	78,2	62,3	15,9	-4,2	100,0
1998	0,3	25,5	4,2	14,4	6,9	78,2	62,8	15,4	-4,0	100,0
Pesos sobre Espanya										
1995	0,9	13,7	13,1	12,9	16,1	19,3	19,7	18,0	16,8	16,8
1996	0,9	14,2	14,4	13,3	16,6	19,3	19,7	18,0	16,9	16,9
1997	0,9	14,2	16,3	13,0	15,9	19,6	20,1	18,0	17,2	17,0
1998	0,9	14,0	17,6	12,7	15,5	20,1	20,6	18,0	17,5	17,3

Taula 25. Estructura del VAB, 1997 (final).

Millions de pessetes constants de 1995 i pes en percentatge.

	1	2=3+4	3	4	5	6=7+8	7	8	9	10=1+2+5+6+9
	Primari	Indústria	Energia	Indústria	Construcció	Serveis	A la venda	No venda	Pr. SB	Total
País Basc										
Pesos sobre el total del VAB regional										
1995	2,2	38,3	4,2	27,6	6,5	64,2	49,8	14,4	-4,7	100,0
1996	2,6	38,5	4,4	28,0	6,1	63,0	48,8	14,2	-4,1	100,0
1997	2,1	39,8	4,5	29,1	6,2	62,2	48,0	14,2	-4,1	100,0
1998	2,2	40,8	4,4	29,6	6,8	60,9	47,3	13,6	-3,9	100,0
Pesos sobre Espanya										
1995	2,9	7,8	6,5	9,2	5,1	5,9	5,9	5,9	6,3	6,3
1996	3,0	7,8	6,6	9,2	5,0	5,7	5,7	5,8	6,2	6,2
1997	2,5	8,0	6,6	9,4	5,2	5,7	5,7	5,8	6,2	6,2
1998	2,6	8,2	6,7	9,6	5,6	5,7	5,7	5,8	6,3	6,3
Espanya										
Pesos sobre el total del VAB										
1995	4,6	31,0	4,1	19,0	7,9	69,0	53,6	15,4	-4,7	100,0
1996	5,3	30,6	4,2	18,8	7,6	68,2	52,9	15,3	-4,1	100,0
1997	5,3	31,0	4,2	19,3	7,5	67,9	52,8	15,1	-4,1	100,0
1998	5,2	31,4	4,2	19,6	7,7	67,3	52,6	14,7	-3,9	100,0
1998	5,2	31,4	4,2	19,6	7,7	67,3	52,6	14,7	-3,9	100,0
Pesos sobre Espanya										
1995	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1996	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1997	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1998	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Font: elaboració pròpia a partir de la Comptabilitat Regional d'Espanya (INE).

Taula 26. Ocupats segons nivell educatiu i sectors. 1999.

Valors absoluts i pesos sobre el total en percentatge.

	Catalunya	Madrid	País Basc	Espanya	Catalunya	Madrid	País Basc	Espanya
Valors absoluts								
Sense estudis								
Sector primari	9.751	1.235	1.025	205.997	0,4	0,1	0,1	1,5
Energia	313	0	0	4.666	0,0	0,0	0,0	0,0
Indústria	29.761	1.829	1.968	91.409	1,2	0,1	0,3	0,7
Construcció	14.625	4.030	1.515	111.342	0,6	0,2	0,2	0,8
Serveis venda	58.051	19.665	4.699	268.905	2,4	1,0	0,6	2,0
Serveis socials	7.432	2.613	653	46.462	0,3	0,1	0,1	0,3
Total	119.933	29.372	9.860	728.780	5,0	1,5	1,3	5,3
Estudis primaris								
Sector primari	56.971	9.938	12.463	684.339	2,4	0,5	1,6	5,0
Energia	8.057	6.254	1.327	74.910	0,3	0,3	0,2	0,5
Indústria	380.826	147.878	98.359	1.565.436	15,9	7,6	12,8	11,4
Construcció	145.506	107.065	45.605	1.005.211	6,1	5,5	6,0	7,3
Serveis venda	503.257	444.445	143.227	3.136.890	21,0	23,0	18,7	22,8
Serveis socials	68.344	94.487	24.989	555.007	2,9	4,9	3,3	4,0
Total	1.162.961	810.067	325.970	7.021.793	48,6	41,9	42,6	51,0
Estudis secundaris								
Sector primari	14.075	4.289	3.048	104.004	0,6	0,2	0,4	0,8
Energia	7.228	7.222	3.555	57.411	0,3	0,4	0,5	0,4
Indústria	182.405	97.479	93.624	722.566	7,6	5,0	12,2	5,2
Construcció	50.393	42.383	18.874	255.181	2,1	2,2	2,5	1,9
Serveis venda	347.029	310.996	121.377	1.778.867	14,5	16,1	15,8	12,9
Serveis socials	99.520	105.894	38.436	623.644	4,2	5,5	5,0	4,5
Total	700.650	568.263	278.914	3.541.674	29,3	29,4	36,4	25,7

Taula 26. Ocupats segons nivell educatiu i sectors. 1999 (final).

Valors absoluts i pesos sobre el total en percentatge.

	Catalunya	Madrid	País Basc	Espanya	Catalunya	Madrid	País Basc	Espanya
Valors absoluts								
Presuperiors (diplomatures)								
Sector primari	791	460	362	13.725	0,0	0,0	0,0	0,1
Energia	1.550	3.671	1.027	14.025	0,1	0,2	0,1	0,1
Indústria	21.513	20.150	10.427	103.435	0,9	1,0	1,4	0,8
Construcció	3.333	4.111	4.199	36.247	0,1	0,2	0,5	0,3
Serveis venda	70.659	71.901	21.758	372.290	3,0	3,7	2,8	2,7
Serveis socials	91.348	79.711	30.653	605.110	3,8	4,1	4,0	4,4
Total	189.194	180.004	68.426	1.144.832	7,9	9,3	8,9	8,3
Superiors (licenciatures i enginyeries)								
Sector primari	821	3.643	122	12.066	0,0	0,2	0,0	0,1
Energia	2.225	8.698	1.155	18.501	0,1	0,4	0,2	0,1
Indústria	33.216	36.727	12.001	124.739	1,4	1,9	1,6	0,9
Construcció	6.182	11.471	1.041	29.838	0,3	0,6	0,1	0,2
Serveis venda	86.299	155.378	33.009	504.803	3,6	8,0	4,3	3,7
Serveis socials	89.556	129.657	35.326	645.997	3,7	6,7	4,6	4,7
Total	218.298	345.574	82.654	1.335.946	9,1	17,9	10,8	9,7
Total								
Sector primari	82.409	19.565	17.020	1.020.131	3,4	1,0	2,2	7,4
Energia	19.373	25.845	7.064	169.513	0,8	1,3	0,9	1,2
Indústria	647.721	304.063	216.379	2.607.585	27,1	15,7	28,3	18,9
Construcció	220.039	169.060	71.234	1.437.819	9,2	8,7	9,3	10,4
Serveis venda	1.065.295	1.002.385	324.070	6.061.755	44,6	51,8	42,3	44,0
Serveis socials	356.200	412.362	130.057	2.476.220	14,9	21,3	17,0	18,0
Total	2.391.036	1.933.280	765.824	13.773.025	100,0	100,0	100,0	100,0

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EPA, 2on trimestre).

Taula 27. Taxes d'ocupació, atur i activitat. Població de 16 a 64 anys. 2000.
En percentatge.

Total	Catalunya		Madrid País Basc Espanya		Catalunya		Madrid País Basc Espanya	
	Madrid País Basc Espanya		Catalunya		Madrid País Basc Espanya		Catalunya	
	Homes		Dones		Homes		Dones	
Taxa d'ocupació¹	Taxa d'ocupació¹		Taxa d'ocupació¹		Taxa d'ocupació¹		Taxa d'ocupació¹	
De 16 a 24 anys	82.1	78.0	75.7	74.6	83.6	81.7	80.1	80.4
De 25 a 34 anys	92.5	87.2	86.9	84.5	95.6	91.2	91.0	89.4
De 35 a 44 anys	92.7	90.5	89.1	88.5	95.8	94.4	95.0	93.3
De 45 a 54 anys	93.6	92.5	92.1	90.9	96.3	94.0	96.2	93.7
De 55 a 64 anys	92.2	91.4	92.6	90.0	92.5	93.5	93.1	90.6
Total	91.2	88.4	87.9	85.9	93.7	91.7	92.3	90.3
Taxa d'atur²	Taxa d'atur²		Taxa d'atur²		Taxa d'atur²		Taxa d'atur²	
De 16 a 24 anys	17.9	22.0	24.3	25.4	16.4	18.3	19.9	19.6
De 25 a 34 anys	7.5	12.8	13.1	15.5	4.4	8.8	9.0	10.6
De 35 a 44 anys	7.3	9.5	10.9	11.5	4.2	5.6	5.0	6.7
De 45 a 54 anys	6.4	7.5	7.9	9.1	3.7	6.0	3.8	6.3
De 55 a 64 anys	7.8	8.6	7.4	10.0	7.5	6.5	6.9	9.4
Total	8.8	11.6	12.1	14.1	6.3	8.3	7.7	9.7
Taxa d'activitat³	Taxa d'activitat³		Taxa d'activitat³		Taxa d'activitat³		Taxa d'activitat³	
De 16 a 24 anys	53.3	42.7	40.3	46.1	56.4	43.2	44.2	49.4
De 25 a 34 anys	87.9	85.1	87.3	82.9	93.1	91.6	93.4	91.7
De 35 a 44 anys	83.2	81.6	83.1	79.3	95.3	96.8	98.0	95.3
De 45 a 54 anys	72.9	70.5	70.4	68.3	92.8	95.7	93.3	90.6
De 55 a 64 anys	43.9	43.4	37.3	40.7	64.2	67.7	53.7	60.4
Total	69.6	65.4	65.7	64.7	81.3	78.5	77.9	78.2

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EPA, 2on trimestre).

Taula 28. Activitat, ocupació i atur per edats a Catalunya. 1995.

Grups de edat de 16 i més anys

	Homes	Dones	Total	Homes	Dones	Total
Ocupats	1,342,531	776,232	2,118,762	63.4	36.6	100.0
De 16 a 24 anys	172,368	128,234	300,603	57.3	42.7	100.0
De 25 a 34 anys	333,537	224,724	558,261	59.7	40.3	100.0
De 35 a 44 anys	347,782	207,004	554,787	62.7	37.3	100.0
De 45 a 54 anys	311,273	138,045	449,318	69.3	30.7	100.0
De 55 a 64 anys	166,532	71,597	238,129	69.9	30.1	100.0
De 65 i més anys	11,037	6,627	17,665	62.5	37.5	100.0
Aturats	246,647	280,786	527,433	46.8	53.2	100.0
De 16 a 24 anys	89,318	99,419	188,737	47.3	52.7	100.0
De 25 a 34 anys	66,043	82,696	148,739	44.4	55.6	100.0
De 35 a 44 anys	33,077	58,509	91,586	36.1	63.9	100.0
De 45 a 54 anys	33,391	33,024	66,415	50.3	49.7	100.0
De 55 a 64 anys	24,818	7,137	31,955	77.7	22.3	100.0
De 65 i més anys						
Actius	1,589,178	1,057,018	2,646,195	60.1	39.9	100.0
De 16 a 24 anys	261,687	227,653	489,340	53.5	46.5	100.0
De 25 a 34 anys	399,580	307,420	707,000	56.5	43.5	100.0
De 35 a 44 anys	380,859	265,513	646,372	58.9	41.1	100.0
De 45 a 54 anys	344,665	171,069	515,734	66.8	33.2	100.0
De 55 a 64 anys	191,350	78,734	270,084	70.8	29.2	100.0
De 65 i més anys	11,037	6,627	17,665	62.5	37.5	100.0
Inactius	861,115	1,536,323	2,397,438	35.9	64.1	100.0
De 16 a 24 anys	233,103	213,353	446,455	52.2	47.8	100.0
De 25 a 34 anys	29,674	111,963	141,637	21.0	79.0	100.0
De 35 a 44 anys	10,425	146,102	156,526	6.7	93.3	100.0
De 45 a 54 anys	28,440	215,910	244,350	11.6	88.4	100.0
De 55 a 64 anys	154,965	289,298	444,263	34.9	65.1	100.0
De 65 i més anys	404,509	559,697	964,206	42.0	58.0	100.0

Taula 29. Activitat, ocupació i atur per edats a Catalunya. 2000.

Grups de edat de 16 i més anys.

	Homes	Dones	Total	Homes	Dones	Total
Ocupats	1,458,850	1,008,891	2,467,741	59.1	40.9	100.0
De 16 a 24 anys	177,914	143,802	321,716	55.3	44.7	100.0
De 25 a 34 anys	366,943	319,526	686,469	53.5	46.5	100.0
De 35 a 44 anys	373,543	276,515	650,058	57.5	42.5	100.0
De 45 a 54 anys	334,138	179,859	513,997	65.0	35.0	100.0
De 55 a 64 anys	190,487	83,763	274,250	69.5	30.5	100.0
De 65 i més anys	15,825	5,426	21,251	74.5	25.5	100.0
Aturats	96,319	140,034	236,353	40.8	59.2	100.0
De 16 a 24 anys	34,841	35,463	70,304	49.6	50.4	100.0
De 25 a 34 anys	16,688	39,359	56,047	29.8	70.2	100.0
De 35 a 44 anys	16,374	35,168	51,543	31.8	68.2	100.0
De 45 a 54 anys	12,871	22,534	35,405	36.4	63.6	100.0
De 55 a 64 anys	15,545	7,510	23,055	67.4	32.6	100.0
De 65 i més anys						
Actius	1,555,169	1,148,925	2,704,094	57.5	42.5	100.0
De 16 a 24 anys	212,755	179,265	392,020	54.3	45.7	100.0
De 25 a 34 anys	383,631	358,884	742,516	51.7	48.3	100.0
De 35 a 44 anys	389,917	311,683	701,601	55.6	44.4	100.0
De 45 a 54 anys	347,009	202,393	549,402	63.2	36.8	100.0
De 55 a 64 anys	206,032	91,274	297,305	69.3	30.7	100.0
De 65 i més anys	15,825	5,426	21,251	74.5	25.5	100.0
Inactius	868,894	1,534,238	2,403,132	36.2	63.8	100.0
De 16 a 24 anys	164,608	178,246	342,854	48.0	52.0	100.0
De 25 a 34 anys	28,277	73,532	101,809	27.8	72.2	100.0
De 35 a 44 anys	19,403	122,107	141,511	13.7	86.3	100.0
De 45 a 54 anys	26,911	177,632	204,543	13.2	86.8	100.0
De 55 a 64 anys	115,129	264,091	379,220	30.4	69.6	100.0
De 65 i més anys	514,566	718,630	1,233,196	41.7	58.3	100.0

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EPA, 2on trimestre).

Taula 30. Nivell d'estudis i edat. Ocupats masculins i femenins a Catalunya. 1999.

Valors absoluts i pesos sobre el total.

	16-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Més 65	Total
Homes							
Sense estudis	1.155	3.541	9.125	27.908	28.619	3.212	73.559
Primària	101.800	154.737	190.449	201.350	117.391	3.317	769.044
Secundària	72.832	150.953	103.563	59.313	20.325	1.275	408.260
Presuperior	7.453	26.202	15.917	18.692	7.878	459	76.600
Superior	3.710	34.081	42.714	29.172	10.787	3.087	123.551
Total	186.950	369.514	361.767	336.435	185.000	11.349	1.451.015
Dones							
Sense estudis	276	1.354	7.602	14.803	19.525	2.815	46.375
Primària	52.049	80.710	110.357	99.322	47.719	3.760	393.917
Secundària	67.177	112.382	71.999	31.146	9.118	568	292.390
Presuperior	11.599	45.493	30.143	19.357	6.001	0	112.593
Superior	6.998	44.835	26.253	13.711	2.836	114	94.747
Total	138,099	284,775	246,353	178,339	85,199	7,257	940,022
Total							
Sense estudis	1,431	4,895	16,727	42,711	48,144	6,027	119,934
Primària	153,849	235,447	300,806	300,672	165,110	7,077	1,162,961
Secundària	140,009	263,335	175,562	90,459	29,443	1,843	700,650
Presuperior	19,052	71,695	46,060	38,049	13,879	459	189,193
Superior	10,708	78,916	68,967	42,883	13,623	3,201	218,298
Total	325,049	654,289	608,120	514,774	270,199	18,606	2,391,037
Homes							
Sense estudis	0,0	0,1	0,4	1,2	1,2	0,1	3,1
Primària	4,3	6,5	8,0	8,4	4,9	0,1	32,2
Secundària	3,0	6,3	4,3	2,5	0,9	0,1	17,1
Presuperior	0,3	1,1	0,7	0,8	0,3	0,0	3,2
Superior	0,2	1,4	1,8	1,2	0,5	0,1	5,2
Total	7,8	15,5	15,1	14,1	7,7	0,5	60,7
Dones							
Sense estudis	0,0	0,1	0,3	0,6	0,8	0,1	1,9
Primària	2,2	3,4	4,6	4,2	2,0	0,2	16,5
Secundària	2,8	4,7	3,0	1,3	0,4	0,0	12,2
Presuperior	0,5	1,9	1,3	0,8	0,3	0,0	4,7
Superior	0,3	1,9	1,1	0,6	0,1	0,0	4,0
Total	5,8	11,9	10,3	7,5	3,6	0,3	39,3
	16-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Més 65	Total
Total							
Sense estudis	0,1	0,2	0,7	1,8	2,0	0,3	5,0
Primària	6,4	9,8	12,6	12,6	6,9	0,3	48,6
Secundària	5,9	11,0	7,3	3,8	1,2	0,1	29,3
Presuperior	0,8	3,0	1,9	1,6	0,6	0,0	7,9
Superior	0,4	3,3	2,9	1,8	0,6	0,1	9,1
Total	13,6	27,4	25,4	21,5	11,3	0,8	100,0

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EPA, 2on trimestre).

Taula 31. Taxes d'activitat a la Unió Europea i Catalunya. 1998.

En percentatge de la població entre 16 i 64 anys.

	Total		Homes		Dones
Dinamarca	79,3	Dinamarca	83,5	Dinamarca	75,1
Suècia	75,5	Regne Unit	82,8	Suècia	72,2
Regne Unit	74,9	Holanda	82,4	Finlàndia	70,0
Finlàndia	73,1	Catalunya ¹	81,3	Regne Unit	66,9
Holanda	72,6	Àustria	80,2	Àustria	62,5
Àustria	71,3	Alemanya	79,2	Holanda	62,5
Alemanya	70,7	Portugal	79,0	Alemanya	62,1
Portugal	70,2	Suècia	78,7	Portugal	61,9
Catalunya¹	69,6	Grècia	77,1	França	61,6
França	68,2	Finlàndia	76,1	Catalunya ¹	58,4
Bèlgica	63,2	Luxemburg	76,0	Bèlgica	53,8
Grècia	62,5	Espanya	75,5	Grècia	48,5
Luxemburg	61,9	França	75,1	Luxemburg	47,6
Espanya	61,3	Bèlgica	72,5	Espanya	47,5
Itàlia	58,1	Itàlia	72,2	Itàlia	44,2

1. Dades corresponents a la mitjana de 1999.

Font: Eurostat i INE (EPA).

- 01/89 BRUNDTLAND, Gro Harlem: *Economia ecològica*.
- 02/89 GLOTZ, Peter: *Sis tesis del SPD sobre la política dels mitjans de comunicació*.
- 03/89 LUKES, Steven: *El futur del socialisme britànic*.
- 04/89 NAGY, Imre: *Discurs d'obertura del XII Congrés de les Joventuts Socialistes Hongareses*. Abril 1989.
- 05/89 HASTE, Hans: *Tot va començar quan un sastre va fer un discurs...*
- 06/90 INTERNACIONAL SOCIALISTA: *Declaració de principis*. Stockholm, juny 1989.
- 07/90 SCHMIDT, Helmut: *Perspectives sobre la dècada de los 90*.
- 08/90 UNIO DELS PARTITS SOCIALISTES: *Resolució*. Berlin, 8-9 de febrer de 1990.
- 09/90 LAFONTAINE, Oskar: *Vers la igualtat*.
- 10/90 MOLAS, Isidre: *El Moviment Socialista de Catalunya entre el front orgànic i l'estructura de partit (1949-1953)*.
- 11/90 SUBIRATS, Joan: *Reformes polítiques i reformes econòmiques a l'Europa de l'Est. El cas de Polònia*.
- 12/90 MEDINA, Manuel: *Conseqüències dels canvis de l'Est a l'Europa de l'Oest (Comunitat Econòmica Europea)*.
- 13/90 TRENTIN, Bruno: *Sindicat Comú Europeu*.
- 14/90 ELAZAR, Daniel J.: *Federalismo, ¿por qué?*.
- 15/90 KOURLIANDSKY, Jean J.: *Es el partit socialista l'home malalt de la vida política francesa?*.
- 16/90 OBIOLS, Raimon: *Intervenció en l'obertura del VI Congrés del Partit dels Socialistes de Catalunya*. Girona, 12 d'octubre de 1990.
- 17/90 BRANDT, Willy: *Intervenció en l'obertura del Consell de la Internacional Socialista*. Nova York, 8-9 d'octubre de 1990.
- 18/91 TORRELL, Ricard: *Perspectives actuals del moviment juvenil internacional*.
- 19/91 RUSCONI, Gian Enrico: *Hilferding i l'experiència socialista de Weimar*.
- 20/91 HABERMAS, Jürgen: *Què significa avui el mot socialisme?*.
- 21/91 CAMPS, Victòria: *Virtuts públiques*.
- 22/91 TOURAINE, Alain: *Tot esperant la veritable revolució*.
- 23/91 LECHNER, Norbert: *A la búsqueda de la comunidad perdida*.
- 24/91 VIROS, Rosa: *Participació política*.
- 25/91 DELORS, Jacques: *Europa: una nova frontera per la socialdemocràcia*.

- 26/91 SAMPAIO, Jorge: *Les línies mestres del socialisme portuguès.*
- 27/91 MORAN, Fernando: *Tiempo de reformas.*
- 28/91 MOLAS, Isidre: *Actualitat del federalisme.*
- 29/91 ROCARD, Michel: *Què significa ser d'esquerra?.*
- 30/92 BARREAU, Jean Claude: *De l'Islam i el món modern.*
- 31/92 HITCHENS, Christopher: *La molt lleial complicitat.*
- 32/92 CASTORIADIS, Cornelius: *Poder, política, autonomia.*
- 33/92 GELLNER, Ernest: *Les fronteres d'Europa.*
- 34/92 LUKES, Steven: *Què és l'esquerra?.*
- 35/92 FLAQUER, Lluís: *Nous horitzons pel socialisme.*
- 36/92 BOTELLA, Joan: *Fallida i noves perspectives.*
- 37/92 RAMONEDA, Josep: *Els camins pendents de la llibertat.*
- 38/92 SUBIRATS, Joan: *Política i polítiques.*
- 39/92 RODRIGUEZ AGUILERA DE PRAT, Cesáreo: *Hacia la disolución de las culturas de partido en la Europa occidental.*
- 40/92 INTERNACIONAL SOCIALISTA: *Resolució general del XIX Congrés de la Internacional Socialista.* Berlín, 15-16-17 de setembre de 1992.
- 41/92 PARTIT SOCIALISTA EUROPEU: *Europa, el nostre futur comú.* La Haia, 9-10 de novembre de 1992.
- 42/93 SERRA, Narcís: *Un reptre de futur.*
- 43/93 MARCET, Xavier: *Willy Brandt, itineraris del possible i de l'impossible.*
- 44/93 PICO, Josep: *Repensar el socialismo.*
- 45/93 PONS, Félix: *Parlamento y sociedad.*
- 46/93 CASTELLS, Antoni: *Nació i federació: Catalunya i Espanya en la perspectiva de l'horitzó europeu.*
- 47/93 SOLE, Carlota: *El racisme latent.*
- 48/93 CAMPS, Victòria: *Dues propostes al feminisme del segle XXI.*
- 49/93 OLIART, Joan: *Catalunya davant el fet migratori.*
- 50/93 OBIOLS, Raimon; Joaquim NADAL; Isidre MOLAS; Lluís M. DE PUIG; Antoni CASTELLS; Jordi SOLE TURA; Ernest MARAGALL; Josep M. RAÑE; Joan Manuel DEL POZO; Josep RAMONEDA; José I. URENDA: *Reflexions sobre la Renovació.*
- 51/93 RENAU, Maria Dolors: *Nous temps, noves opcions.*
- 52/93 VAZQUEZ, Tabaré: *¿Existe una alternativa al neoliberalismo?.*
- 53/93 PARTIDO SOCIALISTA EUROPEO: *El futuro de Europa y las tareas del socialismo europeo.*

- 54/94 MAJO, Joan: *Europa, un repte per a la solidaritat*.
- 55/94 MOLAS, Isidre: *Sobre la fraternitat*.
- 56/94 ALFONSIN, Raúl R: *Acerca del rol del Estado en la actualidad*.
- 57/94 MITTERRAND, François: *Allocució en la sessió d'obertura de la XIX Assemblea General de Municipis i Regions d'Europa*. Estrasburg, 20 d'octubre de 1993.
- 58/94 MARCET, Joan: *De la Unió de Partits al Partit dels Socialistes Europeus*.
- 59/94 RECALDE, José Ramón: *Una Europa plural*.
- 60/94 BASTARDAS, Albert; Aina MOLL; Xavier PERICAY; Jesús ROYO; Joan SOLA; Francesc VALLVERDU: *Perspectives de la llengua catalana*.
- 61/94 DUCH, Lluís: *Socialisme i cristianisme. Dues tradicions i uns valors a compartir*.
- 62/94 FOLGUERA, Pilar: *La Europa de las ciudadanas*.
- 63/94 BOBBIO, Norberto: *L'estel polar*.
- 64/94 DEL POZO, Joan Manuel: *Ètica i Política*.
- 65/94 DICENTA, José Luis: *La cooperación española para el desarrollo*.
- 66/95 GIOL, Joaquim: *Política d'immigració i d'integració*.
- 67/95 CARLSSON, Ingvar: *Discurs d'obertura del XXXII Congrés del Partit Socialdemòcrata Suec*. Estocolm, 18-19 de juny de 1994.
- 68/95 PONT, Josep: *Desenvolupament sostingut i les organitzacions no governamentals en el context del nou ordre mundial*.
- 69/95 PARTIDO SOCIALISTA EUROPEO: *Declaración de Barcelona*. Barcelona, 6-7-8 de marzo de 1995.
- 70/95 BLAIR, Tony: *Intervenció en el Congrés del Partit Laborista*. Blackpool, 4 d'octubre de 1994.
- 71/95 MARCET, Joan: *Els partits de l'esquerra europea a l'inici del segle XXI*.
- 72/95 FELIU, Laura: *Claus per avaluar els darrers esdeveniments a Algèria*.
- 73/95 D'ALEMA, Massimo: *Un futur segur per a Itàlia. Congrés Nacional del Partit Democràtic de l'Esquerra*. Roma, 6-7-8 de juliol de 1995.
- 74/95 FONT, Jordi: *El catalanisme del PSC. Elements de retrospectiva i de projecte*.
- 75/95 DIAZ, José E.: *Uruguay en el contexto sub-regional y las perspectivas de la izquierda latinoamericana*.
- 76/95 MENDILUCE, José M^a: *Bosnia: por que hay que ser solidarios*.
- 77/95 *Declaración de Barcelona adoptada en la Conferencia Euromediterránea*.

- 78/96 BLAIR, Tony: *Discurs pronunciat a la Conferència del Partit Laborista*. Brighton, 2-6 d'octubre de 1995.
- 79/96 LLUCH, Ernest: *Transición económica y transición política: la anomalía 1978-1980*.
- 80/96 CROISAT, Maurice: *Las percepciones del federalismo*.
- 81/96 MAJO, Joan: *Economía, tecnología i atur: una perspectiva europea*.
- 82/96 BALLESTER, David: *La Unió General de Treballadors de Catalunya durant la Segona República (1931-1936)*.
- 83/96 ROCARD, Michel: *Proyecto de informe sobre la reducción del tiempo de trabajo*. Comisión de Asuntos Sociales y Empleo. 8 de mayo de 1995.
- 84/96 PONT, Josep: *El Moviment per a la solidaritat i les ONG de Desenvolupament: crisi o reptes des d'una nova perspectiva?*.
- 85/96 BEL, Germà: *Desigualdad social, redistribución y Estado del Bienestar*.
- 86/96 CARBONELL, Josep Maria: *Socialisme i cristianisme: més enllà del diàleg*.
- 87/96 COLOMÉ, Gabriel; Miquel ICETA; Josep Maria VALLÈS: *Seminari sobre la Reforma Electoral*.
- 88/96 HARTMANN, Heidi: *Un matrimonio mal avenido: hacia una unión más progresiva entre marxismo y feminismo*.
- 89/96 INTERNACIONAL SOCIALISTA: *Resolució general del XX Congrés de la Internacional Socialista*. Nova York, 9-11 de setembre de 1996.
- 90/97 BRICALL, Josep Maria: *La Universitat del futur*.
- 91/97 INTERNACIONAL SOCIALISTA: *Una nueva Internacional para un mundo nuevo. Reunió del Comité de la Internacional Socialista*. Roma, 20-21 de gener de 1997.
- 92/97 SPINI, Valdo: *Carlo Rosselli i Barcelona*.
- 93/97 PORRAS, Antonio J.: *El principio de solidaridad ante el desafío de la complejidad territorial*.
- 94/97 FINA, Lluís; Alfred PASTOR: *Obstacles a la creació d'ocupació a Espanya*.
- 95/97 VALCÁRCEL, Amelia: *Feminismo y políticas de gestión*.
- 96/97 ZALDÍVAR, Carlos A.: *Política y globalización*.
- 97/97 PARTIDO SOCIALISTA EUROPEO: *Declaración de Malmö*. 5-6-7 de juny de 1997.
- 98/97 JÁUREGUI, Ramón: *Nuevas formas de organización laboral y reparto de trabajo*.
- 99/97 MONTABES, Juan, CORZO, Susana: *La mediación de la prensa en la representación del sufragio en Andalucía: el voto cautivo*.

- 100/97 ALEMA, Massimo; Toni BLAIR; Ingvar CARLSSON; Jacques DELORS; Michel ROCARD: *Antologia de textos per a la renovació del socialisme democràtic europeu.*
- 101/97 TORRES VELA, Javier: *Andalucía en el estado autonómico.*
- 102/98 EGEA, Francisco: *El futuro del empleo: entre los mitos y los dogmas.*
- 103/98 MARAGALL, Pasqual: *L'etapa nova del catalanisme.*
- 104/98 DE PUIG, Lluís Maria: *Catalunya dins l'Europa federal.*
- 105/98 MORENO, Luis: *La federalización de la España de las autonomías.*
- 106/98 COLOMÉ, Gabriel: *Una anàlisi dels delegats del VIII Congrés del Partit dels Socialistes de Catalunya.*
- 107-108/98 *Documents de la Unitat Socialista.*
- 109/98 ARMET, Lluís: *Notes sobre la reforma del Senat.*
- 110/98 MOLAS, Isidre: *Vint anys d'història del PSC.*
- 111/98 BEL, Germà: *Posprivatización, reforma regulatoria y beneficios de los consumidores: ¿'laissez faire' versus competencia?.*
- 112/98 MOLL, Aina: *La llengua catalana a les portes del segle XXI.*
- 113/99 ANDERSEN, Gosta Esping: *The sustainability of welfare states into the 21st century.*
- 114/99 CLOS, Joan: *20 anys d'ajuntaments democràtics.*
- 115/99 BORJA, Jordi: *Documento-resumen del Informe propuesta sobre la ciudadanía europea.*
- 116/99 NEL·LO, Oriol: *Notícies de Barcelona. Reflexions sobre el futur de la ciutat.*
- 117/99 FLAQUER, Lluís: *La familia en la sociedad del siglo XXI.*
- 118/00 MARAGALL, Pasqual: *Discurs al parlament de Catalunya.*
- 119/00 CAMPS, Victòria: *Democràcia paritària.*
- 120/00 SEYD, Patrick: *New Labour: A Distinctive Third Way?.*
- Número especial: *Estatuts del PSC: 1978-1996.*
- 121/00 VAN PARIJS, Philippe: *Basic Income: Guaranteed Minimum Income for the 21st Century?.*
- 122/00 ZAPATA-BARRERO, Ricard: *La relació entre els immigrants i les Administracions: Onze temes bàsics per a debatre polítiques d'integració.*
- 123/00 GRUNBERG, Gérard: *El socialisme francès i la Tercera Via.*
- 124/01 SAWYER, Tom: *Canvi cultural i organitzatiu: el cas del Nou Laborisme.*
Entrevista realitzada per Francesc Trilla.
- 125/01 ATKINSON, Sir Tony: *La lluita contra la pobresa: cap a un marc europeu de referència?.*

- 126/01 CASALS, Xavier, *Europa: Una Nova Extrema Dreta*.
- 127/01 MOREAU, Patrick: *La temptació populista de dreta a Europa vista a través del cas de l'FPÖ: estat de cada lloc i interpretació sistèmica*.
- 128/01 FONT, Joan: *Participación ciudadana: una panorámica de nuevos mecanismos participativos*.